ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

İMTİYAZ SAHİBİ : HRİSTOPOLİS MİTROPOLİTİ
MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE : FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Ζ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1932 ΤΕΥΧΟΣ 80

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1932

Η ΠΑΝΑΓΙΑ

Η ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ, ἡ πίστις, ἡ στοργή, ἡ ἀγνότης, ὁ σιωπηλὸς πόνος, ἡ δύναμις τῆς θυσίας, ἀνυψώνουν τὴν γυναῖκα, τὸ ἀδύνατον αὐτὸ ὄν, εἰς εὐγένειαν ἀπαράμιλλον, εἰς δύναμιν μεγάλην, εἰς ὕψος πρὸς τὸ ὁποῖον μὲ συντριβὴν ἀτενίζει ἡ ἀλαζονεία τοῦ ἀνδρός. Ἡ γυνὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ διεκδικήσῃ ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς ζωῆς. Τὸ ἄφθιτόν της αὐτὸ μεγαλεῖον τὸ ἐσφράγισεν ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἰς τὴν ἁγίαν προσωπικότητα τῆς Παρθένου Μαρίας.

Ἡ Παναγία ἔγινε τὸ σύμβολον τῆς γυναικός, ἡ πεμπτουσία τοῦ ψυχικοῦ της κόσμου, ὁ καθαγιασμὸς τῶν ἀρετῶν της, τὸ κορύφωμα τῆς ἀγωνίας της. Ὅταν ὁμιλῶμεν δι' αὐτήν, ὁμιλοῦμεν διὰ τὴν μητέρα μας. Ὅταν σκεπτώμεθα δι' αὐτήν, σκεπτόμεθα διὰ τὴν ἀδελφήν μας. Ὅταν τὴν λέγωμεν ἁγνὴν — καὶ εἶναι πάναγνη — προσευχόμεθα διὰ τὴν ἁγνότητα τῶν θυγατέρων μας. Τὸ ἴδιον κάμνομεν καὶ ὅταν ἐξυμνῶμεν κάθε ἀρετήν της, τὴν σεμνότητα, τὴν πρᾳότητα, τὴν γλυκύτητα, τὴν ἐγκαρτέρησιν.

Δι' αὐτὸ ἡ ἑορτὴ τῆς Παναγίας, εἴτε τὰ Γενέθλιά της, εἴτε τὰ Εἰσόδιά της, εἴτε ὁ Εὐαγγελισμός της, εἴτε ἡ Κοίμησίς της, ἐπανέρχεται καθ' ἕκαστον ἔτος μὲ περισσοτέραν συγκίνησιν καὶ ὑποβολὴν καὶ δύναμιν.

***

Ἡ Παναγία εἶναι ἡ αὐγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης. Εἶναι τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον, διότι ἡνώθη μαζί της τὸ πῦρ τῆς θεότητος. Εἶναι ἡ χρυσῆ στάμνος ἡ ὁποία ἐκράτησε τὸ μάννα τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ κλῖμαξ ἡ ἐπουράνιος διὰ τῆς ὁποίας κατέβη ὁ Θεός. Ἡ ἀνύμφευτος

νύμφη. Εἰς αὐτήν, μίαν γυναῖκα ταπεινήν, ἓν ἄνθος ἐφήμερον, ἦλθε νὰ κατοικήσῃ ὁ ἀχώρητος. Ὁ ἀχώρητος παντὶ πῶς ἐχωρήθη ἐν γαστρί; Ὁ ἀπερινόητος, ὁ ἀπερίγραπτος, ὁ ἀνέκφραστος, ὁ ἀκατάληπτος, ὁ ἄναρχος, ὁ ἀτελεύτητος.

Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί! Τὸ φέγγος ὅλου τοῦ οὐρανοῦ ἀποκατοπτρίζεται εἰς τὴν ψυχήν σου. Ἡ ὡραιότης τῶν ἀνθέων τῆς γῆς εἶναι περιχυμένη εἰς τὴν μορφήν σου. Ἡ ἑωθινὴ δρόσος τῶν θάμνων εἶναι εἰς τὰ δάκρυά σου. Τὸ πεντάσταγμα τῆς σοφίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλων τῶν αἰώνων δὲν θὰ ἰσοφαρίσῃ ποτὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐσκέφθης ὡς παρθένος – καὶ μαζί σου ἐσκέφθησαν ὅλαι αἱ παρθένοι—ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ᾐσθάνθης ὡσὰν μητέρα — καὶ μαζί σου ᾐσθάνθησαν ὅλαι αἱ μητέρες.

Ἤκουσες ἕνα ἄγγελον νά σοι ὁμιλῇ καὶ ἔμεινες ἐκστατικὴ ἀπὸ τὴν θείαν ἀγγελίαν του, εἶδες τὴν μορφήν του καὶ ἐδέχθης ἀπ' αὐτὸν ἕνα κρίνον διὰ τὴν ἁγνότητά σου. Ἐνηγκαλίσθης τὸν ἐναγκαλίζοντα καὶ κρατοῦντα τὸ πᾶν, τὸν υἱόν σου, τὸν ὡραῖον κάλλει παρὰ πάντας βροτούς, τὸν ὁποῖον εἶδες κατόπιν καρφωμένον εἰς ἕνα ξύλον, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του, εἰς τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης του διὰ τὸν ἄνθρωπον. Μαζί του ἐσταυρώθη ἡ μητρικὴ στοργή, ἡ θεία ἀγάπη, ἡ τρυφερότης.

* * *

Ἡ μητρικὴ ἀγάπη! Ποῖος θὰ σὲ νοιώσῃ, αἰωνία μητέρα; Ποῖος θὰ κύψῃ ν' ἀκούσῃ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας σου, τὴν ἀγωνίαν σου, τὴν ἀνησυχίαν σου, τὴν λαχτάραν σου; Ἀγρυπνεῖς διὰ τὸ καλύτερόν σου τέκνον, καὶ τρέμεις δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι ἠδικημένον ἀπὸ τὴν φύσιν. Κανεὶς δὲν ξεύρει ποῖον ἔχει τὴν περισσοτέραν σου ἀγάπην.

Ἡ μητρικὴ ἀγάπη! Δίδεται ὁλόκληρη εἰς ἕνα ἕκαστον τέκνον. Πόσον ὡραῖα ἐλέχθη ὅτι ἡ ἀγάπη τῆς μητρὸς ὁμοιάζει πρὸς τὸν τίμιον ἄρτον; Πολλοὶ μεταλαμβάνουν ἀπὸ αὐ-

τόν. Καὶ ἐν τούτοις εἷς ἕκαστος μεταλαμβάνει ὁλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Τεμαχίσατε τὸ κάτοπτρον, καὶ εἰς ἕκαστον τεμάχιόν του θὰ ἴδητε πάλιν ὁλόκληρον τὸ πρόσωπόν σας, τὸν ἑαυτόν σας.

Ἡ μητρικὴ ἀγάπη! Ὁλονύκτια ἀγρυπνεῖ ἐπάνω εἰς τὸ λίκνον τοῦ βρέφους. Ὑπάρχουν μητέρες αἱ ὁποῖαι ἀπέθαναν ἐπάνω εἰς τὰς ὠδῖνάς των, διὰ νὰ φέρουν νέαν ὕπαρξιν εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ζωὴ τοῦ τέκνου των ἐστοίχισεν εἰς αὐτὰς τὴν ζωήν των!

Ἡ μητρικὴ ἀγάπη! Ποῖος θὰ περιγράψῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀντιφεγγίζει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μητρός, τοὺς πλημμυρισμένους ἀπὸ στοργήν, ἀπὸ ἀνησυχίαν, ἀπὸ ἀγρυπνίαν, ἀπὸ δάκρυα; Τίποτε δὲν θὰ προσπεράσῃ ποτὲ τὴν μητέρα. Ὁ βωμός της εἶναι ἀπαρασάλευτα ἐγκαθιδρυμένος εἰς ἑκάστην καρδίαν. Καὶ ἂν ὅλοι οἱ ἄλλοι βωμοὶ πέσουν, αὐτὸς θὰ μείνῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Τὴν αἴγλην του κανεὶς δὲν θὰ τὴν ἀμαυρώσῃ ποτέ. Τὴν μητέρα κανεὶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν θίξῃ. Ἕνα δάκρυ της ἀρκεῖ νὰ μᾶς ἀναστατώσῃ, νὰ μᾶς συντρίψῃ ἀπὸ συγκίνησιν, νὰ μᾶς φέρῃ πλησίον εἰς τὸν Θεόν. Ὅταν ὁ Ἀντίπατρος ἔγραψε μίαν μακρὰν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐναντίον τῆς μητρός του Ὀλυμπιάδος, ἔλαβε τὴν ἑξῆς ὡραίαν ἀπάντησιν: «Δὲν ξεύρεις, ὦ Ἀντίπατρε, ὅτι ἕνα δάκρυ τῆς μητρὸς ἐξαλείφει πολλὰς διαβολάς;»

*
* *

Τῆς μητρὸς καὶ μόνη ἡ ἀνάμνησις, ἕνας στοχασμός της, εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς εὐεργετήσῃ, νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ζωήν μας. Ἐνθυμοῦμαι μὲ συγκίνησιν τὸ ἑξῆς ὡραῖον ἀνέκδοτον τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Βασιλείου. Μᾶς τὸ διηγεῖτο μὲ ἔξαρσιν. Ἐξημέρωσεν ἡ 25η Νοεμβρίου, ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, ἐπέτειος τῶν ὀνοματηρίων τῆς μητρός του. Εὑρίσκετο εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου τὸν εἶχον ρίψῃ οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Ἀγχία-

λον. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχε μίαν βαθεῖαν ἐσωτερικὴν κατάνυξιν. Ἀνεπόλει τὰ παιδικά του χρόνια, τὴν ἑορτὴν τῆς μητρός του, ἡ ὁποία πλέον δὲν ἔζη. Ἐνεθυμεῖτο τὴν χαράν του ἐκείνην. Τὰ ἄνθη ὅσα προσέφερεν εἰς τὴν μητέρα του. Εἶχαν παρέλθῃ τόσα ἔτη, καὶ μόνον ἡ ἀγάπη διὰ τὴν μητέρα του δὲν εἶχε παρέλθῃ. Αὐτὴ ἦτο πάντοτε εἰς τὸν νοῦν του. Εἰς τὸ βάθος τῆς φυλακῆς του, εἰς τὴν νύκτα τῆς ἀγωνίας του, παρήγορος ἐπεφοίτα ἡ γλυκεῖα μορφή της. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὁ Βασίλειος ᾐσθάνετο βαθεῖαν χαράν, μεταρσίωσιν, κἄτι τὸ πολὺ ἐξαιρετικόν, τὸ ἀποκαλυπτικόν. Ὁπότε εἰσέρχεται ἀξιωματικός τις ὁ ὁποῖος τῷ ἀναγγέλλει ὅτι εἶναι ἐλεύθερος, ὅτι ἀποφυλακίζεται.

***

Τόση εἶναι ἡ δύναμις τῆς μητρός. Ἂς προσευχηθῶμεν δι᾽ αὐτήν. Εἶναι πρόσωπον ἱερόν. Ὅταν εἰς τὰς ἀγκάλας της κρατῇ τὸ βρέφος της, τὸ Σύμπαν ὅλον περικλείεται εἰς τὸ θεῖον αὐτὸ σύμπλεγμα. Ὅταν εἰς τὸ λίκνον τὸ νανουρίζῃ, τὴν περικυκλώνουν τὰ Χερουβείμ. Ὅταν τὸ θηλάζῃ, ἡ ζωὴ εὑρίσκεται πολὺ πλησίον εἰς τὴν πηγήν της. Ὅταν θρηνῇ εἰς τὸν τάφον τὸ τέκνον της, εἶναι ὂν ὑπερκόσμιον. Καμμία μουσικὴ δὲν φθάνει τὴν θρηνῳδίαν της. Κανὲν κελᾄδημα ἀηδόνος. Ὁ τόπος ὅπου πατεῖ μαζὶ μὲ τὸ μικρόν της εἶναι ἅγιος. Καὶ ἡ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν σκεπτόμεθα δι᾽ αὐτὴν εἶναι ἁγία.

Ἐδῶ κλείω τὰς λέξεις μου διὰ τὴν μητέρα μὲ μίαν προσευχήν. Τὴν προσευχὴν αὐτὴν τὴν συνθέτουν τρία πράγματα: Τὰ δάκρυα τῶν ὀρφανῶν τοῦ κόσμου. Τὸ χαμόγελο τῶν ἀθῴων βρεφῶν. Καὶ ἡ συντριβὴ ἡ ἰδική μας. Ἂς ἀνέλθῃ ἡ προσευχὴ αὐτὴ εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν.

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΙΓΙΛΛΙΑ

Ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Παλαιῷ Μπανίῳ (τοῦ Διπλοκιονίου) ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Γενέσεως τῆς Θεοτόκου φυλάττονται δύο πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ σιγιλλιώδη ἐν μεμβράναις γράμματα τῶν πατριαρχῶν Θεοδοσίου Β′ (1769-73) καὶ Γαβριὴλ Δ′ (1780-85). Ἀμφότερα διασωζόμενα ἐν καλῇ καταστάσει καὶ φέροντα ἐξηρτημένας τὰς γνωστὰς μολυβδοβούλλους πατριαρχικὰς σφραγῖδας ἀφορῶσι τὴν ἐν λόγῳ ἱ. ἐκκλησίαν καὶ ἐνορίαν ρίπτοντα ἱκανὸν φῶς πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Ἐπιφυλασσόμενοι ἵνα ἐπανέλθωμεν προσεχῶς, περιοριζόμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν κατωτέρω δημοσίευσιν αὐτῶν.

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Α′.

† *ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*

Προὐργιαίτατον ἔργον τῆς κοινῆς μητρὸς τῆς καθ᾿ ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὁμολογουμένως καθέστηκε τὸ τρόποις παντοίοις προνοεῖσθαι καὶ φροντίζειν ἀείποτε τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ εὐαγῶν οἴκων καὶ ἱερῶν τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων καὶ ὡς οἷόν τε τὸ πρὸς εὐπρέπειαν, βελτίωσίν τε καὶ σύστασιν αὐτῶν πραγματεύεσθαι. Διὸ δὴ τὸν ζῆλον τῶν ἐκθύμως ἐπ᾿ αὐτὰ φερομένων εὐσεβῶν καὶ φιλοθέων ἀνδρῶν, προσπαθούντων τε καὶ ἀγωνιζομένων εὐπρεπείας ἕνεκα καὶ συστάσεως τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων, εὐμενῶς ἀποδεχομένη συνιστᾷν καὶ κρατύνειν οἶδε τὰ πρὸς τοῦτο τείνοντα, καὶ δὴ καὶ ἐν ὑπομνήμασι καταστρωννύειν καὶ τὴν ἀπὸ γραμμάτων αὐτοῖς ἰσχὺν ἐπιχορηγεῖν οὐκ ἀπαναίνεται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἡ κατὰ τὸ Διπλοκιόνιον ἐκκλησία τοῦ Μπανίου, ἤτοι κατὰ τὸ Μπεσικτάς, ἡ τιμωμένη ἐπ᾿ ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὑποκειμένη μὲν εἰς χρέος ποσότητος οὐκ εὐαρίθμου, ἐπιγενόμενον αὐτῇ οὐ πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, ὡς δῆλον τοῖς πᾶσι, μὴ κεκτημένη δὲ περὶ αὐτὴν οἰκίας χριστιανῶν, εἰμὴ δεκαπέντε καὶ διὰ τοῦτο προσόδους πάνυ ὀλίγας ἀποφέρουσα, οὐκ εὐχερῶς ἀπαντᾷν ἔχει εἰς τὸ ἐπικείμενον αὐτῇ χρέος, μηδὲ τοὺς ἐτησίους τόκους ἀποπληροῦν, πολλοῦ γε καὶ δὴ καταβιβᾶσαι ἐκ τῶν κεφαλαίων ἢ ἐξαρκέσαι πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν ἐπιδεομένων εἰς ὡραϊσμὸν καὶ εὐπρέπειαν· ἦν γὰρ πρόσθεν ἐστερημένη τῶν ὧν μάλιστα χρήζει σηκὸς ἱερός· οἷον ἁγίας τραπέζης, ἁγίας προθέσεως, εἰκόνων ἱερῶν, τέμπλου καὶ στασιδίων, ἐῶμεν λέγειν, ὅτι καὶ ἔδαφος αὐτῇ ψιλὸν ἑωρᾶτο οὐχ ὅπως μαρμάροις, ἀλλ᾿ οὐδὲ λίθοις κατεστρωμένον. Ἔνθεν τοι ζήλῳ κεκινημένοι θείῳ οἱ περὶ αὐτὴν οἰκοῦντες χριστιανοὶ καὶ ἐνορῖται αὐτῆς λεγόμενοι, προυυθμήθησαν συνάμα καὶ ἄλλοις τισὶ φιλοθέοις ἀνδράσιν ἀγωνίσασθαι πρὸς εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ἐκεί-

νου ναοῦ· καὶ δὴ καταγράψαντες οὗτοι πρῶτοι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῷ μνημονεύεσθαι ἐν αὐτῷ, παρέχειν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ ὀνόματι τῶν μὲν ἀνδρῶν παράδας ἑκατὸν τέσσαρας, τῶν δὲ γυναικῶν καὶ παιδίων πεντήκοντα δύο, καὶ ἄλλους παρακαλέσαντες εἰς τὸ θεοφιλὲς τοῦτο ἔργον σύνταγμα ἀνδρῶν εὐλαβῶν παρεσκευάσαντο, ἐπαρκεῖν ἐχόντων τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ ναῷ διὰ τῆς ἐτησίας ταύτης χορηγίας· τῶν γοῦν ἀναγκαίων πρὸς ὡραϊσμὸν καὶ εὐπρέπειαν αὐτοῦ, ἅτε δὴ πρὸς τοῦτο ἀφορῶντες, τὰ μὲν ηὐτρεπίσαντο, εἴτι δὲ ὑπολέλειπται, κἀκεῖνο ἀναπληρώσειν ὑπισχνοῦνται σὺν Θεῷ διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν μνημονευομένων ἐν αὐτῷ εὐσεβῶν, μηδόλως ἐφαπτόμενοι τῶν τοῦ παγκαρίου προσόδων, ἀλλ' ἐῶντες εἰς κυβέρνησιν τοῦ ἐπικειμένου χρέους· ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς εὐρυθμίας, εὐταξίας τε καὶ ἁρμονίας ὡς οἷόν τε τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας πρὸ παντὸς ἄλλου λόγον ποιησάμενοι, καὶ ψάλτην ἐν αὐτῷ κατεστήσαντο μουσικῆς τέχνης οὐκ ἄπειρον καὶ μισθὸν αὐτῷ μηνιαῖον ἐτάξαντο οὐκ ἀπὸ τοῦ παγκαρίου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς συναγομένης ἔξωθεν βοηθείας, ὡς εἴρηται. Ἐπειδὴ δὲ τῇ πέμπτῃ ἑκάστης ἑβδομάδος, ὥσπερ καὶ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ πρόσθεν οὐκ ἐτελεῖτο ἡ θεία μυσταγωγία ἐν τῷ ῥηθέντι ναῷ, εἰμὴ ἑορτάσιμος ἦν ἡ ἡμέρα, ἠξίωσαν τοὺς ἐν αὐτῷ ἱερεῖς, ὅπως τοὐντεῦθεν τελουμένης τῆς θείας μυσταγωγίας τῇ πέμπτῃ ἑκάστης ἑβδομάδος ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους μνημονεύωνται ἔν τε τῇ ἱερᾷ προθέσει καὶ τῇ ἐκφωνήσει τὰ ὀνόματα πάντων τῶν εἰς εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ ἐπαρκούντων χριστιανῶν, ἔτι δὲ τῇ μὲν τετάρτῃ ἑσπέρας, ψαλλομένου τοῦ παρακλητικοῦ κανόνος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, μνημονεύωνται τὰ τῶν ζώντων ὀνόματα, τῷ δὲ σαββάτῳ ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ μνημονεύωνται τὰ τῶν κεκοιμημένων, τῇ δὲ κυριακῇ ζώντων τε καὶ κεκοιμημένων, ἐφ' οἷς συνεφώνησαν μετὰ τῶν προεστώτων ἱερέων παρέχειν αὐτοῖς εὐχαρίστως εἴκοσι τέσσαρα γρόσια ἀνὰ ἔτος· πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὰς πανηγύρεις, ἃς ἠξίωσαν τελεῖσθαι ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ μετ' ἀρτοκλασίας συλλειτουργούντων τριῶν ἱερέων πεντάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν ῥηταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις καὶ προσέτι διὰ τὸ κοινὸν τῶν κεκοιμημένων μνημόσυνον, ὅπερ ἔχουσι ποιεῖν κατὰ πᾶν ἔτος ἐν τῷ σαββάτῳ τῆς ἀποτυρώσεως συλλειτουργούντων τριῶν ἱερέων, συνέθεντο μετὰ τῶν αὐτῶν ἱερέων προεστώτων εὐχαριστεῖν αὐτοῖς διὰ τὸν κόπον αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν καὶ ἐν ἄλλαις ἐκκλησίαις, ἐν αἷς εἰώθασι τελεῖν τὰς τοιαύτας πανηγύρεις καὶ τὰ μνημόσυνα· πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα δαπανήματα ἔχουσι γίγνεσθαι ἐκ τῆς συναγομένης ἔξωθεν παρὰ τῶν χριστιανῶν βοηθείας, ὡς εἴρηται, ἧς καὶ ἐπιτρόπους κατεστήσαντο παρὰ τοὺς τοῦ παγκαρίου, καὶ ἐπιστάτας ἄλλους ἔθεντο συνάγειν τὴν εἰρημένην ἐλεημοσύνην, ὥστε χωρὶς εἶναι τοὺς ἐπιτρόπους ἀείποτε τῆς ἔξωθεν διδομένης ἐλεημοσύνης, δαπανᾶσθαι ἐχούσης πρὸς εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ναοῦ καὶ ἄλλα ψυχωφελῆ ἔργα, ὡς εἴρηται· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὅσα ἂν περιττεύωσιν, ἔχουσι δίδοσθαι εἰς ἀνακουφισμὸν τοῦ χρέους τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Συνέθεντο δὲ καὶ ταῦτα· ὅταν τελευτήσῃ τις τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ χριστιανῶν ἀπέρχεσθαι τοὺς ὑπόντας εἰς τὴν κηδείαν καὶ καταγράφειν τὸ ὄνομα ἐκείνου ἐν τοῖς τῶν κεκοιμημένων ὀνόμασι, ὥστε μνημονεύεσθαι κατ' ὀφειλὴν ἀενάως, ἀπόρου δὲ ὄντως δαπανᾶν ἐκ τῆς κοινῆς ἐλεημοσύνης περί τε τὴν κηδείαν καὶ τὰ συνήθη μνημόσυνα μέχρι συμπληρώσεως ἑνὸς ἐνιαυτοῦ. Ταῦτα δὲ οὕτω συνθέμενοι παρεκάλεσαν ἔφορον τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων τὸν τιμιώτατον καὶ εὐγενέστα-

τον ἄρχοντα Σπαθάρην Κυρίτζη Στέφανον Μίσου εἰς τὸ ἐπιστατεῖν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τοῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ θεωρεῖν κατ' ἔτος τὸν λογαριασμὸν τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν, ὅπως φανερῶν γινομένων τῶν τε ἐσόδων καὶ τῶν δαπανημάτων, οἵτε ἤδη συντρέχοντες τῷ ρηθέντι ναῷ μανθάνειν ἔχωσι τὸν καρπὸν τῆς διδομένης ὑπ' αὐτῶν κατ' ἔτος ἐλεημοσύνης, καὶ ἄλλοι συχνοὶ πρὸς συνδρομὴν τῷ ὁμοίῳ ζήλῳ διεγείρωνται. Τανῦν δὲ προσδραμόντες τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ παραστάντες ἐνώπιον τῆς ἡμῶν μετριότητος, συνοδικῶς προκαθημένης, καὶ ἐγγράφως ἀναγγείλαντες, ὅσα διείληπται, ἐδεήθησαν ἐπικυρωθῆναι καὶ διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἡμῶν γράμματος, ὡς ἂν εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον ἀδιάσειστα καὶ ἀπαράτρεπτα διαμένωσιν. Ἀποδεξάμενοι τοίνυν εὐμενῶς τὸν τοιοῦτον ζῆλον αὐτῶν, πρὸς εὐπρέπειαν ἀφορῶντα τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ναοῦ, εὐρυθμίαν τε καὶ ἁρμονίαν τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ δόξαν τοῦ ὑπερουσίου ὀνόματος τῆς παναγίας καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει Θεοῦ, ἔγνωμεν, συνοδικῇ διαγνώσει, ἐπιβραβεῦσαι αὐτοῖς καὶ γράμμα πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἡμῶν, κατὰ τὴν θερμὴν αὐτῶν αἴτησιν. Τούτου χάριν γράφοντες, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ ἀνωτέρω κατὰ πλάτος ἐκτεθέντα περί τε τῆς ἐτησίας χορηγίας τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ ρηθέντι ἱερῷ ναῷ χριστιανῶν ἐχούσης δαπανᾶσθαι ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων, καθ' οὓς εἴρηται τρόπους, εἰς εὐπρέπειαν τοῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ εὐρυθμίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ εἰς τὰς λοιπὰς εὐποιΐας, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ εἰς ἀνακουφισμὸν τοῦ ἐπικειμένου τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ χρέους καὶ περὶ τῆς ὀρθῆς διοικήσεως ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων καὶ τῆς ἐπιστασίας τοῦ ρηθέντος ἐφόρου, ἅτε δὴ ἀφορῶντα πρὸς εὐπρέπειαν καὶ σύστασιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ὡς εἴρηται, ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀδιάσειστον εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα αἰῶνα, μηδενὸς τῶν ἁπάντων τολμήσοντος ἀνατρέψαι τι τούτων οἱῳδήτινι τρόπῳ· εἰ δέ τις ἀλαζονευόμενος ἢ ἄλλῳ τινὶ πάθει κρατούμενος ἐπιχειρήσειεν εἰς τὴν τούτων ἀνατροπήν, ἐχέτω δοῦναι λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τούτων ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν βεβαιωτήριον ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ καταστρωθὲν ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐπεβραβεύθη τῷ ρηθέντι ἱερῷ ναῷ τῷ τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ κειμένῳ κατὰ τὸ Διπλοκιόνιον.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ δευτέρῳ
κατὰ μῆνα Μάρτιον, ἐπινεμήσεως πέμπτης.

† ***Θεοδόσιος*** ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

† Ἐφέσου ***Μελέτιος*** — † Ἡρακλείας ***Μεθόδιος*** – † Κυζίκου ***Γεράσιμος*** - † Νικομηδείας ***Νικηφόρος*** — † Νικαίας ***Ἄνθιμος*** — † Χαλκηδόνος ***Παρθένιος*** — † Τυρνόβου ***Καλλίνικος*** — † Φιλιππουπόλεως ***Σαμουὴλ*** — † Διδυμοτείχου ***Νεόφυτος*** — † Μεσημβρίας ***Μακάριος*** — † Δρύστρας ***Παρθένιος*** — † Βιζύης ***Γεράσιμος*** — † Ἀγχιάλου ***Ἀνανίας*** — † Βάρνης ***Νεόφυτος*** — † Σωζοπόλεως ***Ἄνθιμος*** — † Λήμνου ***Ζαχαρίας.***

Β'.

† *ΓΑΒΡΙΗΛ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.*

Εἰώθασι μέν, οἷς τῶν καλῶν ἐντέθηκεν ἔρως, ἀναγγέλλειν τὰ θεοφιλῆ κατορθώματα τοῖς κοινῶν εἰληφόσι πραγμάτων φροντίδα καὶ πρόνοιαν, καὶ τοῖς ἅπερ καλῶς προήνυστο τὰς συστάσεις ἐνθέρμως ἐπιζητεῖν, ἐπίκειται δὲ καὶ τοῖς αὐτοῖς κοινοῖς προστάταις ὀφειλὴ ἀπαραίτητος τὰς τούτων αἰτήσεις προσηκαμένους πληροῦν καὶ διὰ νεωτέρων γραμμάτων κατοχυροῦν τὰ πρὸς εὐπρέπειαν καὶ καλλονὴν ἁγίων ἐκκλησιῶν (εἴγε τύχοιεν ὄντα τοιαῦτα τὰ προβαλλόμενα) καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν τῶν ὀρθοδόξων ὡς μάλα συντείνοντα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐνεφανίσθη καὶ τῇ ἡμῶν μετριότητι πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλιον ἐν μεμβράναις γράμμα συντεταγμένον, καὶ ἀπολυθὲν κατὰ τὸ παρεληλυθὸς χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν δεύτερον σωτήριον ἔτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ προπατριαρχεύσαντος παναγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Θεοδοσίου, διαλαμβάνον ταῦτα, ὅτι δηλαδὴ ἡ κατὰ Διπλοκιόνιον ἱερὰ ἐκκλησία τοῦ παλαιοῦ Μπανίου, ἤτοι κατὰ τὸ Μπεσίκτασι, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὑποκειμένη μὲν εἰς χρέος ποσότητος οὐκ εὐαρίθμου, ἐπιγενόμενον αὐτῇ οὐ πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, ὡς δῆλον τοῖς πᾶσι, μὴ κεκτημένη δὲ περὶ αὐτὴν οἰκίας χριστιανῶν, εἰμὴ δεκαπέντε, καὶ διὰ τοῦτο προσόδους πάνυ ὀλίγας ἀποφέρουσα, οὐκ εὐχερῶς ἀπαντᾷν ἔχει εἰς τὸ ἐπικείμενον αὐτῇ χρέος, μηδὲ τοὺς ἐτησίους τόκους ἀποπληροῦν, πολλοῦ γε καὶ δὴ καταβιβάσαι ἐκ τῶν κεφαλαίων ἢ ἐξαρκέσαι πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν ἐπιδεομένων εἰς ὡραϊσμὸν ταύτης καὶ εὐπρέπειαν· ἦν γὰρ μάλιστα πρόσθεν ἐστερημένη τῶν, ὧν μάλιστα χρήζει σηκὸς ἱερός, οἷον ἁγίας τραπέζης, ἁγίας προθέσεως, εἰκόνων ἱερῶν, τέμπλου καὶ στασιδίων· ἐῶμεν λέγειν, ὅτι καὶ ἔδαφος αὐτῇ ψιλὸν ἑωρᾶτο οὐχ ὅπως μαρμάροις, ἀλλ' οὐδὲ λίθοις κατεστρωμένον. Ἔνθεν τοι ζήλῳ κεκινημένοι θείῳ οἱ περὶ αὐτὴν οἰκοῦντες χριστιανοὶ καὶ ἐνορῖται αὐτῆς λεγόμενοι, προυθυμήθησαν συνάμα καὶ ἄλλοις τισὶ φιλοθέοις ἀνδράσιν ἀγωνίσασθαι πρὸς εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ναοῦ· καὶ δὴ καταγράψαντες οὗτοι πρῶτοι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐπὶ τῷ μνημονεύεσθαι ἐν αὐτῷ, παρέχειν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ ὀνόματι, τῶν μὲν ἀνδρῶν παράδας ἑκατὸν τέσσαρας, τῶν δὲ γυναικῶν καὶ παιδίων πεντήκοντα δύο, καὶ ἄλλους παρακαλέσαντες εἰς τὸ θεοφιλὲς τοῦτο ἔργον σύνταγμα ἀνδρῶν εὐλαβῶν παρεσκευάσαντο ἐπαρκεῖν ἐχόντων τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ ναῷ διὰ τῆς ἐτησίας ταύτης χορηγίας· τῶν γοῦν ἀναγκαίων πρὸς ὡραϊσμὸν αὐτοῦ καὶ εὐπρέπειαν, ἅτε δὴ πρὸς τοῦτο ἀφορῶντες, τὰ μὲν ηὐτρεπίσαντο, εἴτι δὲ ὑπολέλειπται κἀκεῖνο ἀναπληρώσειν ὑπισχνοῦνται σὺν Θεῷ διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν μνημονευομένων ἐν αὐτῷ εὐσεβῶν, μηδόλως ἐφαπτόμενοι τῶν τοῦ παγκαρίου προσόδων, ἀλλ' ἐῶντες εἰς κυβέρνησιν τοῦ ἐπικειμένου χρέους· ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς εὐρυθμίας, εὐταξίας τε καὶ ἁρμονίας ὡς οἷόν τε τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας πρὸ παντὸς ἄλλου λόγον ποιησάμενοι, καὶ ψάλτην ἐν αὐτῷ κατεστήσαντο μουσικῆς τέχνης οὐκ ἄπειρον, καὶ μισθὸν αὐτῷ μηνιαῖον ἐτάξαντο, οὐκ ἀπὸ τοῦ παγκαρίου, ἀλλ'

ἀπὸ τῆς συναγομένης ἔξωθεν βοηθείας, ὡς εἴρηται. Ἐπειδὴ δὲ τῇ πέμπτῃ ἑκάστης ἑβδομάδος, ὥσπερ καὶ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ πρόσθεν οὐκ ἐτελεῖτο ἡ θεία μυσταγωγία ἐν τῷ ῥηθέντι ναῷ, εἰμὴ ἑορτάσιμος ἦν ἡ ἡμέρα, ἠξίωσαν τοὺς ἐν αὐτῷ ἱερεῖς, ὅπως τοὐντεῦθεν τελουμένης τῆς θείας μυσταγωγίας τῇ πέμπτῃ ἑκάστης ἑβδομάδος ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους, μνημονεύωνται ἔν τε τῇ ἱερᾷ προθέσει καὶ τῇ ἐκφωνήσει τὰ ὀνόματα πάντων τῶν εἰς εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ ἐπαρκούντων χριστιανῶν· ἔτι δὲ τῇ μὲν τετάρτῃ ἑσπέρας ψαλλομένου τοῦ παρακλητικοῦ κανόνος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου μνημονεύωνται τὰ τῶν ζώντων ὀνόματα, τὸ δὲ σάββατον ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ μνημονεύωνται τὰ τῶν κεκοιμημένων, τῇ δὲ κυριακῇ ζώντων τε καὶ κεκοιμημένων, ἐφ' οἷς συνεφώνησαν μετὰ τῶν προεστώτων ἱερέων παρέχειν αὐτοῖς εὐχαρίστως εἴκοσι τέσσαρα γρόσια ἀνὰ ἔτος· πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὰς πανηγύρεις, ἃς ἠξίωσαν τελεῖσθαι ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ μετὰ ἀρτοκλασίας συλλειτουργούντων τριῶν ἱερέων πεντάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν ῥηταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις καὶ προσέτι διὰ τὸ κοινὸν τῶν κεκοιμημένων μνημόσυνον, ὅπερ ἔχουσι ποιεῖν κατὰ πᾶν ἔτος ἐν τῷ σαββάτῳ τῆς ἀποτυρώσεως συλλειτουργούντων τριῶν ἱερέων, συνέθεντο μετὰ τῶν αὐτῶν ἱερέων προεστώτων εὐχαριστεῖν αὐτοῖς διὰ τὸν κόπον αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν καὶ ἐν ἄλλαις ἐκκλησίαις, ἐν αἷς εἰώθασι τελεῖν τὰς τοιαύτας πανηγύρεις καὶ τὰ μνημόσυνα· πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα δαπανήματα ἔχουσι γίνεσθαι ἐκ τῆς συναγομένης ἔξωθεν παρὰ τῶν χριστιανῶν βοηθείας, ὡς εἴρηται, ἧς καὶ ἐπιτρόπους κατεστήσαντο παρὰ τοὺς τοῦ παγκαρίου καὶ ἐπιστάτας ἄλλους εἰς τὸ συνάγειν τὴν εἰρημένην ἐλεημοσύνην, ὥστε χωρὶς εἶναι τοὺς ἐπιτρόπους ἀείποτε τῆς ἔξωθεν διδομένης ἐλεημοσύνης δαπανᾶσθαι ἐχούσης πρὸς εὐπρέπειαν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ναοῦ καὶ ἄλλα ψυχωφελῆ ἔργα, ὡς εἴρηται· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὅσα ἂν περιττεύωσιν, ἔχουσι δίδοσθαι εἰς ἀνακουφισμὸν τοῦ χρέους τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας. Συνέθεντο δὲ καὶ ταῦτα· ὅταν τελευτήσῃ τις τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ χριστιανῶν ἀπέρχεσθαι τοὺς ὑπόντας εἰς τὴν κηδείαν καὶ καταγράφειν τὸ ὄνομα ἐκείνου ἐν τοῖς τῶν κεκοιμημένων ὀνόμασιν, ὥστε μνημονεύεσθαι κατ' ὀφειλὴν ἀεννάως· ἀπόρου δὲ ὄντος δαπανᾶν ἐκ τῆς κοινῆς ἐλεημοσύνης περί τε τὴν κηδείαν καὶ τὰ συνήθη μνημόσυνα μέχρι συμπληρώσεως ἑνὸς ἐνιαυτοῦ. Ταῦτα δὲ οὕτω τότε συνθέμενοι παρεκάλεσαν ἔφορον τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων τὸν τιμιώτατον καὶ εὐγενέστατον ἄρχοντα Σπαθάρην Κυρίτζη Στέφανον Μίσου, εἰς τὸ ἐπιστατεῖν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τοῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ θεωρεῖν κατ' ἔτος τὸν λογαριασμὸν τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν λοιπῶν τῇ παρουσίᾳ, ὅπως φανερῶν γινομένων τῶν τε ἐξόδων καὶ τῶν δαπανημάτων, οἵ τε ἤδη συντρέχοντες τῷ αὐτῷ ναῷ μανθάνειν ἔχωσι τὸν καρπὸν τῆς διδομένης ὑπ' αὐτῶν κατ' ἔτος ἐλεημοσύνης, καὶ ἄλλοι συχνοὶ πρὸς συνδρομὴν τῷ ἰδίῳ ζήλῳ διεγείρωνται. Τοιαύταις οὖν ἐννοίαις καὶ ῥήμασιν ἐκπέφρασται τὸ εἰρημένον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλιον ἐν μεμβράναις γράμμα, ἅπερ καὶ διετηρήθη μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἀδιάσειστα, ἀπαράτρεπτα, καὶ ἀπαραχάρακτα πρὸς εὐπρέπειαν ἀφορῶντα τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ναοῦ, εὐρυθμίαν τε καὶ ἁρμονίαν τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ δόξαν τοῦ ὑπερουσίου ὀνόματος τῆς παναγίας καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει Θεοῦ. Καὶ δὴ χάριτι θείᾳ ὁρᾶται ὁ ναὸς

οὗτος μέχρι καὶ τῆς σήμερον εἰς καλλονὴν καὶ εὐπρέπειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐξεταζόμενος καὶ ἡ περὶ αὐτὸν κατ' ὀλίγον συγκροτηθεῖσα ἐνορία ἐπαύξουσα καὶ ὁ ζῆλος τῶν χριστιανῶν ἔτι μᾶλλον ἐκκαιόμενος καὶ συνελόντι φᾶναι πάντα σεμνά, πάντα τίμια, λαμπρά τε καὶ ἔνδοξα τὰ κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ εὐφημίαν τῶν τε τὰ πρῶτα ἐπινοησάντων καὶ τῶν μετέπειτα συστησάντων καὶ συνιστώντων τὸ θεοφιλὲς τοῦτο ἔργον καὶ κατόρθωμα. Παραστάντες οὖν μετ' αἰδοῦς οἱ τῆς ἐνορίας ταύτης χριστιανοὶ ἐνώπιον τῆς ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, ἀνέθεντο χερσὶν ἡμετέραις τὸ εἰρημένον σιγίλλιον, καὶ ἐδεήθησαν ἅμα μὲν ἀνακαινισθῆναι δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλίου γράμματος, ἅμα δὲ προστεθῆναι καὶ ταῦτα, ὅπως δηλαδὴ διανεμομένων τῶν κηρίων τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας διδομένων ἐπὶ τῇ κηδείᾳ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀποιχομένων ἀδελφῶν καὶ ἐγκατειλεγμένων τῷ ἱερῷ τούτῳ συντάγματι τῶν ὀρθοδόξων, τὰ μικρὰ κηρία, ἅπερ προσκομίζονται παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ τεθνηκότος ἀδελφοῦ, μένωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, ἀπέρχωνται δὲ καὶ ἄμισθὶ καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὅτε προσκληθεῖεν μέχρι τοῦ τάφου, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐνταφιᾶσαι τὸν τελευτῶντα ἀδελφόν, οἷον τινὲς συγκηδευταὶ παρ' οὐδενὸς τῶν ἱερέων ἢ καὶ τῶν λαϊκῶν τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ τέθνηκεν ὁ ἀδελφός, μὴ ἐμποδιζόμενοι· προσεπεδεήθησαν δὲ ὅπως σὺν τῷ ῥηθέντι ἐφόρῳ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι Σπαθάρῃ Κυρίτζῃ Στεφάνου Μίσου ἐπιδιορισθῇ καὶ ὁ τιμιώτατος Μισὲρ Μανώλης Πούλης, ὡς ζηλωτὴς ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὑπάρχων τοῦ εἰρημένου ναοῦ καθὼς πάντες οἱ τῆς ἐνορίας ταύτης προσωμολόγησαν. Τὰς γοῦν αἰτήσεις αὐτῶν ταύτας ἁπάσας εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ ἀνωτέρω πάντα κατὰ πλάτος ἐκτεθέντα περί τε τῆς ἐτησίας χορηγίας τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ ῥηθέντι ἱερῷ ναῷ χριστιανῶν, ἐχούσης δαπανᾶσθαι ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων, καθ' οὓς εἴρηται τρόπους, εἰς εὐπρέπειαν τοῦ αὐτοῦ ναοῦ καὶ εὐρυθμίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς εὐποιΐας, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ εἰς ἀνακουφισμὸν τοῦ ἐπικειμένου τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ χρέους, καὶ περὶ τῆς ὀρθῆς διοικήσεως ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων, καὶ τῆς ἐπιστασίας τῶν εἰρημένων ἐφόρων, ἅτε δὴ ἀφορῶντα πρὸς εὐπρέπειαν καὶ σύστασιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀδιάσειστον εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα αἰῶνα, μηδενὸς τῶν ἁπάντων τολμήσοντος ἀνατρέψαι τι τούτων τρόπῳ οἱῳδήτινι· εἰ δέ τις ἀλαζονευόμενος, ἢ ἄλλῳ τινὶ πάθει κρατούμενος ἐπιχειρήσειεν εἰς τὴν τούτων ἀνατροπὴν ἐχέτω δοῦναι λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τούτων ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον ἐν μεμβράναις γράμμα, καὶ καταστρωθὲν ἐν τῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐβραβεύθη τῷ ἱερῷ τούτῳ ναῷ τῆς Παναγίας τοῦ παλαιοῦ Μπανίου εἰς Μπεσίκτασι.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψπα' κατὰ μῆνα Μάϊον, Ἰνδικτιῶνος ιδ'.

† *Γαβριὴλ* ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

† Ἡρακλείας ***Μεθόδιος*** — † Νικομηδείας ***Μελέτιος***— † Χαλκηδόνος ***Παρθένιος***— † Δέρκων ***Ἀνανίας***— † Τυρνόβου ***Καλλίνικος***— † Σμύρνης ***Προκόπιος*** — † Χριστιανουπόλεως ***Ἱερεμίας***— † Βιζύης ***Γεράσιμος.***

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ (ΚΥΖΙΚΟΥ) ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

Ο ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΛΑΥΩΝ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΛΑΥΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Ο ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΚΑΙ ΑΥΘΙΣ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ

Αἱ δολοπλοκίαι ὅμως τῶν Φράγκων Ἐπισκόπων ἐξηκολούθουν, ἐφ' ᾧ καὶ τῷ 879 ἐκαλεῖτο καὶ αὖθις ὁ Μεθόδιος εἰς Ρώμην.

Ὁ Μεθόδιος μεταβὰς ἐδικαιώθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ πάπα Ἰωάννου Η', ὁρίσαντος μόνον τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν λειτουργίαν πρῶτον λατινιστὶ καὶ εἶτα σλαυωνιστί. Παρωρμήθη δὲ ὁ πάπας νὰ ὑποχωρήσῃ ἐν τούτῳ, λέγει ὁ Φέγελ, κατανοήσας ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπικὴ Ἐκκλησία τοῦ Μεθοδίου θὰ περιήρχετο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ἡ δὲ Ρώμη ἥτις μεγάλως ἠγωνίζετο τότε νὰ καταλάβῃ τὴν Βουλγαρίαν θὰ ἔβλεπε τὰς προσπαθείας αὐτῆς ματαιουμένας ἂν ἐπεχείρει νὰ μεταβάλῃ ἀμέσως τὸν ἑλληνοσλαυωνικὸν χαρακτῆρα τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων καὶ τιμῶσα τὸν Μεθόδιον, τὸν μεγάλως τιμώμενον ἐν Βουλγαρίᾳ. Τούτων ἕνεκεν Ἰωάννης ὁ Η' ἀπεφάνθη παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὑπὲρ τοῦ Μεθοδίου. Παρομοίαν δικαιολογίαν ὑποστηρίζει καὶ ὁ Gingel προσάγων ὑπὲρ αὐτῆς τὰς παρὰ τοῖς γείτοσι Σλαύοις ἐνεργείας τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. Ἐπέτρεπε δὲ Ἰωάννης ὁ Η' εἰς τὸν Ἡγεμόνα τῆς Μοραβίας δι' ἑαυτὸν καὶ τὴν Αὐλήν του τὴν χρῆσιν τῆς λατινικῆς γλώσσης.

Ἐπεζητεῖτο λοιπὸν ἐμμέσως καὶ τεχνηέντως ὑπὸ τῆς Ρώμης ὁ βαθμιαῖος ἐκλατινισμὸς τῆς Μοραβίας καὶ Παννονίας.

Μετέβη δὲ ὁ Μεθόδιος μετὰ τὴν Ρώμην εἰς Κωνσταντινούπολιν συντυχὼν τῷ ἱερῷ Φωτίῳ.

Ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τοῦ Μεθοδίου εἶχον κατορθώσει νὰ προσεταιρισθῶσι

τοὺς Ἡγεμόνας Μοραβίας καὶ Παννονίας, αἱ δὲ δολοπλοκίαι αὐτῶν ἐπλήρωσαν κυρίως τὰ πέντε τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Μεθοδίου ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον τῇ 6 Ἀπριλίου 885. Οἱ ἐχθροί του, ἐν οἷς ὁ κακοῦργος Βίχιγγος χειροτονηθεὶς Ἐπίσκοπος, εἶχον μάλιστα πλαστογραφήσει καὶ τὰ γράμματα Ἰωάννου τοῦ Η΄ συντάξαντες ἕτερα, ὧν τὸ περιεχόμενον ἦτο κατὰ τοῦ Μεθοδίου. Τὸ πλαστογραφηθὲν ἔγγραφον περιελάμβανε περίπου τάδε· ὅτι ὁ Μεθόδιος εὑρέθη ἑτεροδοξῶν ἐν τῇ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλίᾳ· ὅτι ἀπηγορεύθη αὐτῷ αὐστηρῶς ἡ χρῆσις τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης καὶ ὅτι ὁ Βίχιγγος ἐπεφορτίσθη ἵνα ἐπιτηρῇ τὸν Μεθόδιον, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ.

Τὸ αἰσχρὸν τέχνασμα ταχέως ἀνεκαλύφθη. Ὁ Μεθόδιος, πρὸ τοῦ δημιουργηθέντος χάους ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις παρὰ Ἰωάννου τοῦ Η΄, ὅστις ἀπήντησε διαψεύδων τὰ εἰς βάρος αὐτοῦ λεγόμενα ἀπορρίπτων τὰ πλαστογραφηθέντα γράμματα καὶ ὑπισχνούμενος τὴν τιμωρίαν τοῦ Βιχίγγου. Ἐφ᾽ ᾧ καὶ ὁ Μεθόδιος ἀνεθεμάτισε τὸν πλαστογράφον Βίχιγγον. Ἐπὶ πλέον δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ διότι ὁ Βίχιγγος εἶχεν ἰσχυροὺς προστάτας τοὺς Ἡγεμόνας Μοραβίας καὶ Παννονίας Σουατοπόλκον καὶ Ἀρνόλφον καὶ αὐτὸν τὸν κρύφιον πρὸς ἐκλατινισμὸν πόθον τῆς Ρώμης.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΘΟΔΙΟΥ.—ΤΑ ΜΕΤ ΑΥΤΟΝ

Ἀσθενήσαντος βαρέως τοῦ Μεθοδίου προσῆλθον ἀπαραμύθητοι οἱ μαθηταί του μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του παρακαλοῦντες ὅπως ὑποδείξῃ αὐτοῖς ὃν ἔκρινε κατάλληλον διάδοχόν του. Ὁ Μεθόδιος ἐνδοὺς ὑπέδειξε τὸν Γόρασδον εἰπών· «οὗτός ἐστι Μοραβὸς ἐξ οἴκου ἐπιφανοῦς, ἔμπειρος καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης καὶ Ὀρθόδοξος· ἔστω ἀρεστὸς τῷ Θεῷ καὶ ὑμῖν ὥσπερ καὶ ἐμοῦ».

Ἀλλὰ καθὼς ὁ Μεθόδιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν προνοήσαντες ἠσφαλίσαντο κατὰ τὸ ἐνὸν τὰ ἑαυτῶν πράγματα διὰ τῆς ἐκλογῆς ἑνὸς Σλαύου, οὕτω καὶ ἡ ἀντίπαλος μερὶς τῶν Φράγκων πρῶτον αὐτῆς ἔργον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεθοδίου ἐθεώρησεν ἐκποδὼν ποιήσασθαι τὸν Γόρασδον καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς ἐξέχοντας Σλαύους, κληρικούς τε καὶ λαϊκούς. Ὁ Γόρασδος, παρ᾽ ὅλην τὴν ἀξίαν του, δὲν ἦτο βεβαίως Μεθόδιος. Ἀλλὰ καὶ αἱ πολιτικαὶ σχέσεις τοῦ Σουατοπόλκου πρὸς τὸν Ἡγεμόνα τῆς Παννονίας Ἀρνόλφον, τὸν πάτρωνα τοῦ Βιχίγγου, καὶ ἡ ἐν Ρώμῃ τροπὴ τῶν πραγμάτων ἐπήνεγκον τὴν καταστροφὴν τοσούτων ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀγώνων. Ὁ Σουατοπόλκος παρεκώλυσε τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Γοράσδου καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ διὰ διατάγματος αὐτοῦ διακόσιοι Σλαῦοι, μαθηταὶ τοῦ Μεθοδίου, οἱ διαπρεπέστεροι, ἀπήχθησαν στρατιωτικῇ βίᾳ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Μοραβίας ὁπόθεν διεσπάρησαν εἰς Βουλγαρίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου ἐγένοντο

δεκτοὶ μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας ὡς ὁμολογηταὶ τῆς 'Ορθοδοξίας. Διέλαμψαν δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ ἁγιότητι βίου ὁ Γόρασδος, ὁ Κλήμης (11), ὁ Ναούμ, ὁ 'Αγγελάκης, ὁ Σάββας, ὧν τὴν μνήμην μετὰ τῆς τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου τελοῦσιν ἄχρι δεῦρο τῇ κστ' Νοεμβρίου αἱ δεξάμεναι αὐτοὺς χῶραι ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν «οἱ Ἅγιοι Ἑπτάριθμοι». 'Εξεβλήθη δὲ ἐκ Μοραβίας καὶ Παννονίας καὶ ἡ Σλαυωνικὴ γλῶσσα καὶ τὸ Ἑλληνοσλαυωνικὸν Τυπικὸν τῶν ἱεροτελεστιῶν, ἀντικατασταθὲν διὰ τοῦ λατινικοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα, οὐ μόνον δὲν προέλαβεν ἡ Ρώμη, ἀλλὰ καὶ ἐνέκρινε καὶ ἐπισήμως ἐκύρωσεν ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα Στεφάνου ΣΤ' (886-91) ἅπερ μετὰ τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα 'Ιωάννου Η' ἀνεῦρεν ἐν τῷ Κώδικι τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου ὁ Ἔβαλδ.

Ο ΠΑΠΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤ' ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΛΑΥΩΝ

Ἐν τῷ Κώδικι τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου εὕρηται τὸ 'Ενταλτήριον (commonitorium) τοῦ πάπα Στεφάνου τοῦ Στ' πρὸς τοὺς Σλαύους (adslavites) ὅπερ ἐκόμισαν εἰς Μοραβίαν οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοῦ Δομίνικος 'Επίσκοπος 'Ιωάννης καὶ Στέφανος οἱ πρεσβύτεροι. Ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ τῆς συμφώνου τούτῳ ἐπιστολῆς Στεφάνου τοῦ ΣΤ' πρὸς Σουατοπόλκον τῆς ἀνευρεθείσης τῷ 1840 συνάγονται τὰ ἑπόμενα:

Α') Ὁ Στέφανος διδάσκει τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Εἰς τὴν ἀντίρρησιν δὲ ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες εἶχον ἀπαγορεύσει πᾶσαν προσθαφαίρεσιν ἐν τῷ Συμβόλῳ ὤφειλον νὰ ἀπαντῶσιν ὅτι ἡ Ρώμη πιστὴ φύλαξ τῶν δογμάτων οὐδέποτε ἐπλανήθη ἐν τῇ καθολικῇ πίστει, στηρίζουσα ἀείποτε τοὺς κλονιζομένους καὶ ὅτι οὐδαμῶς μεταβάλλει τὰ δόγματα, ἀλλὰ διεξηγεῖται ταῦτα τοῖς μὴ νοοῦσι καὶ παρερμηνεύουσιν αὐτά (Θαυμάσιον ἐπιχείρημα).

Β') 'Απαγορεύει διαρρήδην καὶ ἀποτόμως τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς θείας λατρείας Σλαυωνιστὶ προστιθεὶς ὅτι τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην εἶχεν ἀποδεχθῇ καὶ μεθ' ὅρκου ἡτοιμάζετο διαβεβαιώσασθαι 'Ιωάννῃ τῷ Η' καὶ αὐτὸς ὁ Μεθόδιος. 'Εὰν δέ τις παρακούων ἤθελε παρεκκλίνῃ τῶν διατάξεων τούτων ἔστω βέβαιος **ὅτι ἀναθεματισθήσεται.** Καὶ οὐ μόνον τῆς κοινωνίας τῶν πιστῶν ἐκκοπήσεται ὁ τοιοῦτος ***ἀλλὰ καὶ τοῦ βασιλείου ἐξορίζεται ὅπως μὴ ὡς ψωραλέον πρόβατον μεταδώσῃ τὸ μόλυσμα*** (τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης) ***τῷ λοιπῷ ποιμνίῳ.***

Γ') Διατάσσει τὴν ἄγνωστον ταῖς 'Εκκλησίαις τῆς 'Ανατολῆς νηστείαν

---

(11) Ὁ Κλήμης προχειρισθεὶς εἰς 'Αρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας μετερρύθμισεν ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον τὸ σλαυωνικὸν ἀλφάβητον τοῦ Κυρίλλου, κληθέντος τοῦ νέου ***Γλαγολικόν.***

τοῦ Σαββάτου ἥντινα πειρᾶται νὰ παραστήσῃ ὡς Ἀποστολικῆς προελεύσεως.

Δ΄) Ἀπαγορεύει τῷ Γοράσδῳ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἐπισκοπικῶν αὐτοῦ καθηκόντων μέχρις οὗ ἐμφανισθῇ οὗτος ἐν Ῥώμῃ.

Ε΄) Ἀποκαλεῖ σεβάσμιον Ἐπίσκοπον καὶ προσφιλέστατον ἀδελφὸν τὸν κακοῦργον Βίχιγγον.

ΣΤ΄) Ἀναφέρει ξηρῶς τὸ ὄνομα τοῦ Μεθοδίου καὶ ἐκπλήσσεται ὅτι οὗτος, καθὰ ἤκουσεν, ἐνέμεινε διδάσκων τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὴν διχόνοιαν καθὰ καὶ ἐκφράζει τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀποδοκιμασίαν «εἰ τὰ λεγόμενά εἰσιν ἀληθῆ».

Τοιαῦται αἱ ὁδηγίαι τοῦ προκατόχου τοῦ πάπα Λέοντος ΙΓ΄ τοῦ ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ τοῦ 1880 προκηρύξαντος γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ τὴν ἁγιότητα τοῦ Μεθοδίου καὶ συνιστῶντος τὸ σέβας καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς. Ἀλλὰ τοιαύτη ἡ ἀλάθητος διδάσκαλος τῆς ἀληθείας Ῥώμη.

Ποῖαι δὲ ἦσαν αἱ δεισιδαιμονίαι τοῦ Μεθοδίου κατὰ Στέφανον τὸν ΣΤ΄ τὸν ἀλάθητον; α΄) Ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ρητὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων· β΄) ὅτι καὶ ἐν τῇ Σλαυωνικῇ γλώσσῃ ὥσπερ δὴ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ, ἔξεστι λατρεύειν τῷ Θεῷ· γ΄) Καλεῖται λοιπὸν διχόνοια ἡ πρὸς τὸ ψεῦδος, τὴν ἀναισχυντίαν καὶ τὴν κακοδοξίαν διάστασις, δεισιδαιμονία δὲ ἡ Ὀρθοδοξία καθ' ἣν οὐδεμία διδασκαλία δύναται νὰ γένηται ἀνεκτὴ ὡς δόγμα πίστεως ἂν μὴ πρῶτον μὲν ἀποδειχθῇ οὖσα διδασκαλία τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ζῶσα ὡς τοιαύτη ἀείποτε ἐν τῇ θρησκευτικῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν διδασκαλίαν Βικεντίου «τοῦ ἐκ Λειρίνου» quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est, ὅπερ ἁπανταχοῦ, ὅπερ πάντοτε, ὅπερ παρὰ πάντων ἐπιστεύθη, καὶ δεύτερον ἂν μὴ ἐγκριθῇ ὑπὸ συμπάσης συλλήβδην τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δι' ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἧς αἱ ἀποφάσεις φέρουσιν ***ὑποχρεωτικὸν*** χαρακτῆρα διὰ πάντας τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας, ***οὐδενὶ ἀπολύτως ἐπιτρεπομένης τῆς παραβάσεως αὐτῶν*** καὶ πρὸς τούτοις ὅτι οὐδενὶ λειτουργῷ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτρέπεται τὸ ἐπιδοκιμάζειν καὶ ὑπογράφειν τὸν ἐκπατρισμὸν καὶ τὴν ὑπερορίαν διακοσίων ἐπισήμων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὧν τὸ μόνον ἔγκλημα ἦτο ὅτι παρέμειναν πιστοὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ οὔτε τὸ Φραγκικὸν Filioque ἔστερξαν, οὔτε τοῦ τύπου τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς θείας λατρείας καὶ τῆς ἐν αὐτῇ χρήσεως τῆς μητρικῆς αὐτῶν Σλαυωνικῆς γλώσσης ἀποστῆναι ἠβουλήθησαν.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 900

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Μοραβίας παρέμεινε κενὴ μέχρι τοῦ ἔτους 900, διότι ὁ κακοῦργος Βίχιγγος τὸν ὁποῖον, καθὰ εἴδομεν, ἀπεκάλει «σεβάσμιον Ἐπίσκοπον καὶ προσφιλέστατον ἀδελφὸν» ὁ πάπας Στέφανος ΣΤ΄, παρὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μοραβίας, ὡς ἐκ τῆς γενικῆς πρὸς αὐτὸν βδελυγμίας τοῦ Μοραβικοῦ λαοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν ἕδραν. Μόνον δὲ μετὰ τὸ 900, τῇ αἰτήσει τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Σουατοπόλκου Μουημίρου, ὁ πάπας Ἰωάννης Θ΄ ἀπέστειλεν ἕνα Λατῖνον ἐννοεῖται Ἀρχιεπίσκοπον καὶ δύο Ἐπισκόπους. Ἀλλ' ἡ Γερμανικὴ Ἱεραρχία διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ πάπα ὡς ἐπεμβάντος ἀντικανονικῶς εἰς τὰ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς—τρανὴ ἀπόδειξις ὁποία ἐθεωρεῖτο τότε ἡ θέσις τοῦ πάπα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ—καὶ ἠπείλησε βίαν· πράγματι δὲ οἱ Βαυαροὶ ἐπέδραμον καὶ ἠρήμωσαν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου τὴν χώραν, ὁ δὲ Μουημίρος ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς ἐξαρτήσεως τῆς χώρας ἐκ τῆς Φραγκικῆς ἱεραρχίας ***καὶ τῆς ἐξοστρακίσεως τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης ἐκ τῆς θείας λατρείας***. Ἴδε οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῶν Φράγκων. Ἡ σπάθη των.

Η ΣΛΑΥΩΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΝ ΑΛΛΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ

Ὁ διωγμὸς τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης ἐπεξετάθη καὶ ἐν ἄλλαις χώραις ἐν Δαλματίᾳ ([12]), Σλαυωνίᾳ καὶ Κροατίᾳ, τοῦ Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου Σάλωνος ἀπαγορεύσαντος τὴν χειροτονίαν Σλαύων ἱερέων. Τί ἐπηκολούθησε μετ' οὐ πολύ: «Ἡ Μοραβία ἠφανίσθη· αἱ ὑπερήφανοι καὶ ἐρυμναὶ πόλεις, ὧν τὰ ὀχυρώματα τοσάκις ἀντέστησαν τοῖς ἐχθροῖς, δὲν ὑπῆρχον πλέον. Οἱ ἱεροὶ ναοὶ κατηδαφίσθησαν, οἱ ἱερεῖς ἐσφάγησαν, ὁ λαὸς ἀπεδιώχθη καὶ ἐπὶ τῆς καθολικῆς ἐρημώσεως ἐβασίλευε βαθεῖα σιγή, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις πῶς καὶ πότε ταῦτα ἐγένοντο». Ἡ Μοραβία ἐγένετο λεία τῶν Μαγυάρων, καθὰ πρὸ μικροῦ ἡ Παννονία (Epistol. Episcoporum. Bavariens. Πρβλ. καὶ Ginzel).

Ὁ δὲ πάπας Ἰωάννης ὁ Ι΄ (914-28) διὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἀποσταλέντων τῷ 925 διὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀγκῶνος Ἰωάννου καὶ τοῦ τῆς Παλαιστίνης Λέοντος ([13]) καταδικάζει διαρρήδην τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μεθοδίου ***ὡς ξένην καὶ ἀλλοτρίαν τῶν ἱερῶν Γραφῶν, τὴν δὲ Σλαυωνικὴν γλῶσσαν ὡς μὴ εὐάρεστον τῷ Θεῷ καὶ ἀπειλοῦνται οἱ Σλαῦοι,***

([12]) Κατὰ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ πάπα Ἰωάννου Η΄ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα τῶν Βουλγάρων Μιχαὴλ καὶ τὸν κλῆρον Σάλωνος, ἡ Δαλματία ὑπέκειτο κατὰ τὴν ἐποχήν του τοῖς Πατριάρχαις Κωνσταντινουπόλεως.

([13]) Βλέπε τὰ γράμματα ταῦτα παρὰ Ginzel

ἂν μὴ ἀποστῶσι τῆς διδασκαλίας καὶ λειτουργίας τοῦ Μεθοδιου, δι' ἀποκοπῆς ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ὡς μὴ ἔχοντες μέρος μετὰ τοῦ Χριστοῦ. 'Απέστω, ἀναφωνεῖ 'Ιωάννης ὁ Ι', ἀπέστω τῶν πιστῶν (Σλαύων) τὸ καταλιπεῖν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ τὰς ἁγίας καὶ κανονικὰς Γραφὰς καὶ τὰς 'Αποστολικὰς Διατάξεις καὶ προσχωρῆσαι τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Μεθοδίου. "Αν ὁ Μεθόδιος ἠριθμεῖτο ἐν τοῖς ἱεροῖς συγγραφεῦσιν, εἶχον ἂν δίκαιον ἀκολουθοῦντες αὐτῷ οἱ Σλαῦοι, ἀλλ' ὁ Μεθόδιος οὐ συγκαταλέγεται αὐτοῖς· ἄρα οὐδὲ οἱ Σλαῦοι ὀφείλουσιν ἀκολουθεῖν αὐτῷ. Τοὐναντίον μάλιστα ὀφείλουσι φεύγειν μακρὰν αὐτοῦ, διότι ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ξένη τυγχάνει καὶ ἀλλοτρία τῶν ἱερῶν Γραφῶν, ὁ δὲ 'Απόστολος λέγει· εἴ τις ἄλλα διδάσκει παρὰ τὰ ἐν ταῖς ἱεραῖς κανονικαῖς Γραφαῖς ἀποκείμενα καὶ ἂν ἄγγελος ᾖ ἐξ οὐρανοῦ ἀνάθεμα ἔστω· 'Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἔχουσα κατὰ τὸν 'Απόστολον σπίλον ἢ ρυτίδα, ἡ Ρωμαϊκὴ 'Εκκλησία ἐστίν, ἐξ ἧς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ 'Εκκλησίαι ὀφείλουσι διδασκόμεναι προάγεσθαι ἐν τῇ ἐπιγνώσει τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Κατ' ἀνάγκην ἄρα ὀφείλουσιν οἱ Σλαῦοι ὑπακοῦσαι καὶ ἀνενδοιάστως ἀποδέξασθαι πάνθ' ὅσα ἂν λαλήσωσιν αὐτοῖς οἱ σταλέντες Ρωμαῖοι 'Επίσκοποι· εἰδεμὴ ἀποκοπήσονται τοῦ σώματος τῆς 'Εκκλησίας· 'Αλλὰ καὶ ὡς κατ' ἐξοχὴν υἱοὶ τῆς ἁγίας Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας οἱ Σλαῦοι ὀφείλουσι τῇ διδασκαλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτῶν 'Εκκλησίας ἐμμένειν καὶ τὴν θείαν λατρείαν κατὰ τὸ ἔθος αὐτῆς ἐπιτελεῖν λατινιστὶ καὶ μὴ ἀποβλέπειν εἰς γλῶσσαν ξένην (τὴν Σλαυωνικήν). Παράδειγμα ἔστωσαν αὐτοῖς οἱ πρὸ ὀλίγου πιστεύσαντες εἰς Χριστὸν Σάξωνες. Καὶ τίς ποτε γνήσιος υἱὸς ὑπάρχων τῆς ἁγίας Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας ἥδεται προσφέρειν τῷ Θεῷ τὴν θυσίαν αὐτοῦ εἰς γλῶσσαν βάρβαρον ἤτοι Σλαυωνικήν; οὐδὲ γὰρ πρέπει τῷ υἱῷ λαλεῖν ἢ φρονεῖν ἄλλα παρ' ὅσα ὁ πατὴρ εἰσηγεῖται· γέγραπται γὰρ «υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα». Σφόδρα δὲ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ ἂν οἱ Σλαῦοι προσέλθωσι τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας· οὕτω καὶ ἡ θυσία αὐτῶν ἔσται εὐπρόσδεκτος τῷ Θεῷ, τοῖς δὲ ἀντιτασσομένοις καὶ Σλαυϊστὶ λατρεύειν τῷ Θεῷ προαιρουμένοις οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἀλλ' ἢ τὸ «ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ εἰσὶν ἐξ ἡμῶν».

Ταύτας τὰς μωρολογίας ἔγραφεν ὁ ἀλάθητος 'Ιωάννης ὁ Ι'. Πάντες λοιπὸν οἱ Σλαῦοι θὰ ἀνεθεματίζοντο, ἂν μὴ ἀποστάντες τῆς διδασκαλίας καὶ λειτουργίας τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐνεκολποῦντο καὶ ἠσπάζοντο τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας. «Πᾶς τις, λέγει καὶ ὁ ὑπεράλπειος Ginzel, δύναται νὰ φαντασθῇ ὁποίαν ἐντύπωσιν

προὐξένησαν καὶ ἡλίκον παροξυσμὸν διήγειραν παρὰ τοῖς Σλαύοις τὰ παπικὰ ἐκεῖνα γράμματα».

Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΣΑΛΩΝΟΣ

Ἡ δὲ ἐντολῇ τοῦ πάπα συνελθοῦσα ἐν Σάλωνι Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀπεσταλμένου αὐτοῦ ἐξέδωκε σειρὰν κανόνων περὶ Σλαύων καὶ τῆς γλώσσης αὐτῶν ἐξ ὧν ἀξιοσημείωτος τυγχάνει ὁ δέκατος. Κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον οὐδενὶ τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐπετρέπετο τοῦ λοιποῦ προχειρίζεσθαι εἰς ἀξίωμα ἐκκλησιαστικὸν ἄνθρωπον μὴ εἰδότα ἄλλην παρὰ τὴν Σλαυϊκὴν γλῶσσαν. Οἱ ἤδη χειροτονημένοι ὑπάρχοντες Σλαῦοι ἱερεῖς ὤφειλον ἐφεξῆς ἐν τοῖς κατωτέροις ὑπουργήμασι καὶ τῷ μοναχικῷ τάγματι δουλεύειν τῷ Θεῷ, μόνον δὲ ἐλλείψει λατινοφώνων ἠδύνατο ὁ Ἐπίσκοπος συγχωρῆσαι εἰς καθαρῶς Σλαῦον ἱερέα ἱερουργῆσαι, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τῇ προηγουμένῃ ἀδείᾳ τοῦ πάπα. Μὴ ἀρκεσθέντες εἰς ταῦτα ἤρξαντο ἐγκαλοῦντες τὸν συνεπίσκοπον αὐτῶν Γρηγόριον, Σλαῦον τὴν καταγωγήν, ὅτι εἰς οὐδὲν ἐλογίζετο τὸ κῦρος τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν Κανονικῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν διατάξεων τῆς Ρωμάνας Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ κύρους τοῦ Μεθοδίου, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν προσῆγον τὴν ἐμμονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν αὐτοῦ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ Πατρὸς εἰς τὴν Σλαυωνικὴν λειτουργίαν.

Ἐναντίον τοῦ Κανόνος τούτου ὅστις κατεδίκαζεν εἰς τὸ ἀνάθεμα πάντας τοὺς Σλαύους καὶ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, ἂν δὲν ἀπέπτυον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μεθοδίου καὶ τὴν Σλαυωνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἠπείλει τὴν ἐξόντωσιν τῆς αὐτόθι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐξηγέρθη ὁ Σλαῦος Ἐπίσκοπος Γρηγόριος, ἐκ τῶν ἐπισήμων Σλαύων καὶ τοῦ βασιλέως Ταμισλαύου, ὁ δὲ πάπας εἰς ὃν ἀνηνέχθησαν διέταξε τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δεκάτου Κανόνος καὶ τὰ πράγματα ἔμειναν ὡς εἶχον. Οὕτω δέ, λέγει ὁ Ginzel, ἐπὶ μίαν ἑκατονταετηρίδα αἱ παρὰ τὸν Ἀδρίαν Σλαυϊκαὶ Ἐκκλησίαι παρέμειναν ἀνεπηρέαστοι καὶ ἀκμάζουσαι.

ΟΙ ΣΛΑΥΟΙ ΓΟΤΘΟΙ ΑΡΕΙΑΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΠΑΠΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Β'.

Ἡ δόξα καὶ τιμὴ τῆς καταστροφῆς τῶν Σλαυϊκῶν Ἐκκλησιῶν ἀνήκει τῷ πάπᾳ Ἀλεξάνδρῳ Β'. Οἱ πολέμιοι τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης ἐχάλκευσαν νῦν ἑτέραν στυγερὰν συκοφαντίαν καὶ διετύπωσαν **ὅτι οἱ Σλαῦοι ἦσαν Γότθοι Ἀρειανοὶ αἱρετικοὶ ὅτι καὶ τὰ γράμματα καὶ σύμπασα αὐτῶν ἡ ἱερὰ γραμματολογία ἦσαν Γοτθικὰ καὶ ὅτι ἁπάντων τούτων ἐφευρέτης καὶ δημιουργὸς ἦτο αἱρετικὸς τῷ Ἀρειανισμῷ τῶν Γότθων προσκείμενος, ὅντινα πολλὰ παρὰ τοὺς Κανόνας κατὰ τῆς Καθολικῆς πίστεως Σλαυϊστὶ συγ-**

γράψαντα ἡ θεία δίκη ἀτιμώρητον οὐκ εἴασεν αἰφνιδίῳ θανάτῳ αὐτὸν πατάξασα.

Ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Β΄ (1061--75) ἀπεδέξατο τὴν βδελυρὰν συκοφαντίαν, κελεύσει δὲ αὐτοῦ συνελθόντες τῷ 1068 οἱ Ἐπίσκοποι τῆς ἐπαρχίας Σάλωνος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐκ Ρώμης ἀποσταλέντος Καρδιναλίου Ἐπισκόπου Μαϋνάρδου ἤγαγον αὖθις εἰς τὸ μέσον τὸν δέκατον Κανόνα τῆς Συνόδου τοῦ 925 καὶ ἀπηγόρευσαν αὐστηρότατα τὴν Σλαυωνικὴν θείαν λατρείαν, ἀποκλείσαντες καὶ τοὺς Σλαύους τῆς ἱερωσύνης ἐπὶ τῷ λόγῳ **ὅτι αὐτοὶ καὶ οἱ τούτων διδάσκαλοι καὶ πάντα τὰ κατ' αὐτοὺς ἐκ τῆς αἱρέσεως ἦσαν τῶν Ἀρειανῶν Γότθων** (Thomas archidiac. Spalatents. apud Schenander Script. rer. Hungarica καὶ παρὰ Ginzel). Τὸ Συνοδικὸν θέσπισμα ἐκύρωσεν Ἀλέξανδρος ὁ Β΄ καὶ οὕτως ἡ καταστροφὴ τῶν Σλαυϊκῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης συνετελέσθη κλεισθέντων τῶν ναῶν τῶν Σλαύων.

Καὶ αἱ ἐν Βοημίᾳ Σλαυϊκαὶ Ἐκκλησίαι ὑπέστησαν τὸν αὐτὸν διωγμόν. Τῷ 972 τοῦ Ἡγεμόνος Βολεσλαύου ἐξαιτησαμένου τὴν ἵδρυσιν ἐπισκοπικῆς ἕδρας ἐν Πράγᾳ ὁ πάπας Ἰωάννης ΙΓ΄ ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι ὁ ἀναδεξόμενος τὴν ἐπισκοπικὴν ἕδραν κληρικὸς ἔδει νὰ μὴ τυγχάνῃ ὀπαδὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ αἱρέσεως τῶν Βουλγάρων ἢ τῶν Ρώσων, **ἢ τοῦ νεωτερισμοῦ τῆς χρήσεως τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ, ἀλλὰ τοὐναντίον φύλαξ εὐσεβὴς τῶν διατυπώσεων καὶ διατάξεων τῆς Ρωμαϊκῆς ἕδρας ἄνθρωπος πρώτιστα πάντων λατινικὴν μόρφωσιν ἔχων πρὸς χαρὰν ἁπάσης τῆς Ἐκκλησίας** (Kurtz. Ἐκκλ. Ἱστορ.).

Τὸν ὅρον τοῦτον ἠναγκάσθη νὰ ἀποδεχθῇ ὁ Βολεσλαῦος καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ Πράγας ἱδρύθη τῷ 973 ἐπὶ Βενεδίκτου τοῦ ΣΤ΄. Πρώτιστον δὲ ἔργον τοῦ ἐκλεγέντος ἐγένετο ὁ διωγμὸς τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης καὶ λατρείας, τῶν Σλαύων φευγόντων εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση καὶ εἰς τὴν ὑπὸ πολλῶν ὀρθοδόξων Μονῶν καλυπτομένην τότε Οὐγγαρίαν (Safarir Glagolitische fragment).

Ο ΠΑΠΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΧΙΛΔΕΒΡΑΝΔΟΣ

Ἀλλ' ὁ πόθος τοῦ λαοῦ ἐν Βοημίᾳ ὑπὲρ τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης καὶ θείας λατρείας ἦτο ἄσβεστος. Ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Ἡγεμὼν Σιμεράμας διάδοχος τοῦ Βολεσλαύου ἀπετάθη τῷ 979 εἰς τὴν Ρώμην ἐξαιτούμενος τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Σλαυωνικῆς θείας λατρείας. Ἀλλ' ἡ Ρώμη ἠγωνίζετο πρὸς πλήρη καταστροφὴν καὶ οὐχὶ πρὸς παλινόρθωσιν ταύτης. Διὰ στόματος λοιπὸν τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ Η΄ ἀπεκρούσθη **ἐξ αὐθεντίας τοῦ μακαρίου Πέτρου ὡς μωρὰ ἡ αἴτησις** καὶ ἐνετάλη καὶ αὐτὸς ὁ Ἡγε-

μῶν ἵνα ἀντιστῇ **τῇ ματαίᾳ προπετείᾳ τοῦ λαοῦ** ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΟΥ ΘΕΟΥ.

Ὁ Βρατισλαῦος ἐξηναγκάσθη νὰ ὑπακούσῃ τῷ παπικῷ κελεύσματι καὶ Σλαυωνικὴ θεία λατρεία περιωρίσθη εἰς τὴν περιώνυμον Μονὴν τῆς Σαζάβας φθάσασα εἰς μεγάλην ἀκμήν· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βρατισλαύου (1097) ἐξεδιώχθησαν βίᾳ τῆς Μονῆς οἱ Σλαῦοι μοναχοὶ ἀντικατασταθέντες διὰ λατίνων, ὁ δὲ νέος λατῖνος Ἡγούμενος παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ **ὡς πάντῃ ἄχρηστα τὰ Σλαυωνικὰ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν βιβλία** καθὼς κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ψευδοσύνοδον τοῦ 869 οἱ παπικοὶ Λεγάτοι εἶχον παραδώσει εἰς τὸ πῦρ ἑπτὰ σάκκους πολυτίμων χειρογράφων καὶ ἐγγράφων τοῦ Φωτίου· οὕτω δὲ ἐξηφανίσθη καὶ ἐν Βοημίᾳ ὁ ὀρθόδοξος χαρακτὴρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ Σλαυωνικὴ γλῶσσα.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν μεθ᾽ ὅλα ταῦτα οὔτε ἡ ἀγάπη καὶ ὁ πόθος τῶν Σλαύων πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς παραδοθέντα ἐξέλιπεν, οὔτε μὴν ἁπανταχοῦ ἡ Σλαυωνικὴ γλῶσσα ἐξηφανίσθη. Ἡ τακτικὴ ἥντινα μέχρι τότε μετῆλθεν ἡ Ρώμη κατὰ τῶν Σλαυϊκῶν Ἐκκλησιῶν ἐπέτυχε μὲν κατὰ τὴν Μοραβίαν, Βοημίαν, Παννονίαν καὶ πολλαχοῦ τῆς Δαλματίας τῆς περιελθούσης ἀπὸ τοῦ 997 ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἐνετῶν, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐπιτύχῃ ἐν Βουλγαρίᾳ, Κροατίᾳ καὶ Σλαυωνίᾳ· ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Βασιλέων καὶ Ἡγεμόνων τῶν χωρῶν τούτων διετέλει ὑπάρχουσα ἡ Σλαυωνικὴ γλῶσσα μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς θείας λατρείας. Πολὺς δὲ πάντοτε ἐπεκρέματο ὁ κίνδυνος μὴ τὰ πράγματα ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν, καθόσον μάλιστα ἡ Σλαυωνικὴ θεία λατρεία ἤκμαζεν εἰς τὰς γείτονας Ἐκκλησίας Σερβίας, Βουλγαρίας καὶ Ρωσσίας, ὧν ἡ ἐπιρροὴ καὶ τὸ γόητρον οὔτε ἀνίσχυρα ἦσαν οὔτε ἀδιάφορα, ἡ δὲ προσκόλλησις τῶν Σλαύων εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ ἦτο πρᾶγμα δυσκατάληπτον. Ἔδει λοιπὸν νὰ ἐξευρεθῇ παρὰ τοῦ **Λατινισμοῦ** μέσον θεραπείας τῆς καταστάσεως ταύτης, τοῦτο δὲ διὰ τὴν πολυμήχανον παπικὴν Curia δὲν ἦτο ὑπέρτερον τῆς ἐφευρετικότητος αὐτῆς. Καὶ οὕτως ἐχαλκεύθη κατὰ τὰ ἔτη 1100-1200 ἓν τερατῶδες ἱστορικὸν ψεῦδος.

ΤΕΡΑΤΩΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΨΕΥΔΟΣ

Τὰ λατινικὰ λειτουργικὰ βιβλία μετεφράσθησαν εἰς τὴν Σλαυωνικὴν **καὶ ἡ μετάφρασις αὕτη ἀπεδόθη εἰς τὸν ἐκ Στριδῶνος τῆς Δαλματίας κατὰ τὴν Δ´ ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντα Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας Ἱερώνυμον.** Οὕτως ἐφαντάζοντο οἱ ἐν Ρώμῃ ὅτι καὶ αἱ μεταφράσεις αὗται ἱκανῶς ἐδικαιολογοῦντο καὶ ἡ παρὰ τοῖς Σλαύοις εἰσαγωγὴ αὐτῶν διηυκολύνετο καὶ αὐτὴ ἡ Ρώμη εὐπροσώπως ἐξήρχετο ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀντιχριστιανικοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν Σλαυωνικῶν Ἐκκλησιῶν ὅν

τινα εἶχεν ἀναλάβῃ κηρύττουσα τὴν Σλαυωνικὴν γλῶσσαν καὶ γραμματολογίαν Γοτθικὴν Ἀρειανὴν αἱρετικήν, ὡς καὶ τὸν Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, καὶ καταδιώκουσα αὐτὴν ἀπηνῶς ὡς ἀπαράδεκτον ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ Ἱερώνυμος, ὁ ἀκμάσας τὴν Δ' ἑκατονταετηρίδα, πρὶν ἢ οἱ Σλαῦοι ἐμφανισθῶσιν εἰς Βοημίαν, Οὐγγαρίαν, Μοραβίαν, Κροατίαν, Σλαυωνίαν, Δαλματίαν!!! Ὁ Ἱερώνυμος ὁ ἀκμάσας 500 ἔτη πρὶν ἢ ὁ Κύριλλος ἐφεύρῃ τὸ Σλαυωνικὸν ἀλφάβητον καὶ δημιουργήσῃ οὕτω τὴν γραπτὴν Σλαυωνικὴν γλῶσσαν!!! Ἵλεως γένοιτο ἡμῖν ὁ Κύριος. Εἶναι διὰ νὰ πάρῃ κανεὶς τὰ βουνὰ κατὰ τὸ δημῶδες λόγιον (14). Καὶ ὅμως τὸ ἐξωφρενικὸν τοῦτο ἱστορικὸν ψεῦδος, ἐφάμιλλον τοῦ ὁποίου ἡ Ἱστορία ἀναγράφει μόνον τὴν ψευδο-Κωνσταντίνειον Δωρεάν, τὰς ψευδοϊσιδωρείους διατάξεις καὶ τὴν ἀμέτρητον πληθὺν τῶν κιβδήλων καὶ νόθων ἐγγράφων τῶν χαλκευθέντων ἐν τῇ Δύσει οὕτως ὥστε γνωστὸς συγγραφεὺς νὰ ἀναγράψῃ «demptis falsitate et dolo quid manebit de Ecclesia Romana» (ἀφαιρουμένης τῆς πλαστογραφίας καὶ τοῦ δόλου τί ὑπολειφθήσεται ἐκ τοῦ νεωτέρου παπικοῦ οἰκοδομήματος) τὸ τερατῶδες, λέγω, ψεῦδος διεδόθη, ἐπιστεύθη, ἀνεγράφη ἐν ταῖς μεταφράσεσι καὶ ἀνεφέρθη ὑπὸ τῶν παπῶν ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις ὡς γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Τί τὸ παράδοξον; ὅλα ἦσαν δυνατὰ κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ Μεσαίωνος. Μήπως αἱ ψευδοϊσιδώρειοι Διατάξεις δὲν ἐπιστεύοντο ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ὡς ἔργα γνήσια καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲν εἶναι τεθεμελιωμένον ὁλόκληρον τὸ νεώτερον Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ρωμάνας Ἐκκλησίας; Μήπως ἡ ψευδο-Κωνσταντίνειος Δωρεά, ἐν ᾗ ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀναγράφεται ὅτι ἐχρημάτισεν ἱπποκόμος τοῦ πάπα Σιλβέστρου δὲν διεδραμάτισε τὸν αὐτὸν ρόλον; Μήπως ἡ λοιπὴ ἀκαταμάχητος πληθὺς τῶν κιβδήλων καὶ νοθευμένων συγγραμμάτων ἅπερ ἡ νεωτέρα Γαλλικὴ ἰδίᾳ κριτικὴ ἀνεκάθηρε καὶ ἀπέρριψε δὲν ἐδημιουργήθησαν ὅπως στηρίξωσι τὰ ὄνειρα τῶν παπῶν ἐπὶ παγκοσμίους κοσμοκρατορίας θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς; οἱ δὲ Σλαῦοι, ἕνεκα τῆς ἀμαθείας αὐτῶν, ὅπως ἄλλοτε δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἁγιότητα καὶ τὸ ἱστορικὸν ἔργον τῶν Ἁγίων διδασκάλων αὐτῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἀπέναντι τῆς ἀναιδοῦς ψευδολογίας τῆς Λατινικῆς ἱεραρχίας καὶ αὐτῆς τῆς Ρώμης, οὕτω καὶ νῦν δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἀποκρούσωσι τὸν παχυλώτατον τοῦτον ἀναχρονισμὸν τῆς μεταφορᾶς τοῦ ἔργου τῶν διδασκάλων αὐτῶν εἰς τὸν Ἱερώνυμον. Τοῦτο ὤφειλον νὰ πράξωσιν οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν, αὐτὴ ἡ Ρώμη, ἂν ἐνδιεφέ-

(14) Τὰς ἀληθείας ταύτας ἀναγκάζεται νὰ ἀνομολογήσῃ αὐτὸς οὗτος ὁ πάπας Λέων ΙΓ' ἐν τῇ περὶ τῶν Σλαύων ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ τοῦ 1880, ἥτις ὅμως οἰκτρῶς ἐναυάγησεν, οὐδενὸς Ὀρθοδόξου Σλαύου παραπεισθέντος ἐξ αὐτῆς.

ρετο πῶς νὰ μεταφέρῃ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου εἰς ἄνδρα λατῖνον, καταλαμπρύνουσα οὕτω ἀντὶ τῆς Ἀνατολῆς τὴν Δύσιν.

Ποῦ δὲ στηριζόμενοι οἱ λατῖνοι ἐχάλκευσαν τὸ τερατῶδες αὐτὸ ψεῦδος; α΄) ὅτι ὁ Ἱερώνυμος κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως Στριδῶνος τῆς Δαλματίας ἥντινα κατέστρεψαν οἱ Γότθοι· β΄) ὅτι οὗτος ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ad Sunniam et Fretelam λέγει ὅτι μετὰ λογίων Γότθων ἱερέων συναναστράφη. Ἀνάγκη πλειόνων δὲν ὑπῆρχε· ὑπῆρχε δὲ καὶ ἡ πρὸ μικροῦ ἐπισήμως ἐκδοθεῖσα ψευδολογία τῆς ἐν Σάλεκ Συνόδου ὅτι τὰ Σλαυωνικὰ γράμματα ἦσαν Γοτθικὰ καὶ οἱ Σλαῦοι Γότθοι καὶ τὸ κῦρος ἑνὸς πάπα κυροῦντας auctoritate beati Petri τὴν ψευδολογίαν ταύτην. Καὶ ναὸς δὲ ἀνηγέρθη ἐν Ρώμῃ τῷ ἁγίῳ Ἱερωνύμῳ τῶν Ἰλλυριῶν Sancti Hieronymi Illyricorum, ὑπάρχων εἰσέτι.

Τοιαύτη λοιπὸν οὖσα ἡ ἀσύστολος ψευδολογία ἐπιστεύθη. Καὶ κατὰ τὸ 1248 ὁ τότε Ἐπίσκοπος τῆς χώρας ὑπέβαλεν Ἰννοκεντίῳ τῷ Δ΄ (1245-54) αἴτησιν ὅπως καὶ αὐτὸς ἀντὶ λατινιστὶ ἱερουργῇ Σλαυωνιστὶ κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Ἱερωνύμου μόνον ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις ἐν οἷς ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ, ὅπερ ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Δ΄ ἐγκρίνει, διότι λέγει ὁ λόγος ἐγένετο διὰ τὰ πράγματα καὶ οὐχὶ τὰ πράγματα διὰ τὸν λόγον.

Καὶ τοιουτοτρόπως **ἡ Σλαυωνική, ἡ γλῶσσα ἡ βάρβαρος καὶ ἀλλοτρία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἥκιστα ἐμπρέπουσα τοῖς γνησίοις υἱοῖς τῆς ἁγίας Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, τὰ Σλαυωνικὰ γράμματα, τὰ Γοτθικά, τὰ τὸ σχίσμα, τὴν αἵρεσιν, τὴν ὑπόκρισιν, αὐτὸν τὸν Ἀρειανισμὸν τῶν Γότθων διασπείροντα** ἐνεδύθησαν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἱερωνύμου καὶ ἐπῆλθεν ἡ ῥήτρα Ἰννοκεντίου τοῦ Δ΄ sermo rei et non res sermoni dubjecta ὁ λόγος διὰ τὰ πράγματα καὶ οὐχὶ τὰ πράγματα διὰ τὸν λόγον.

ΟΙ ΚΑΤΟΠΙΝ ΠΑΠΑΙ ΠΕΡΙ ΣΛΑΥΩΝ

Λίαν δὲ ἀξιοσημείωτόν ἐστιν ὅτι καὶ καθ' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας μέχρι Λέοντος τοῦ ΙΓ΄ οὐδεμιᾶς ποιούμενοι μνείας τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν οἱ πάπαι τῆς Ρώμης οὐκ ἐπαύσαντο ἀπρὶξ ἀντεχόμενοι τοῦ ψευδοῦς θρύλλου, ὅτι τῶν Σλαυϊκῶν γραμμάτων πατὴρ ἐγένετο ὁ Ἱερώνυμος, καίτοι ἐν τῷ μεταξὺ ἄνδρες λόγιοι λατῖνοι ἦραν τὴν φωνὴν αὐτῶν κατὰ τῆς ἀσυστόλου πλαστογραφίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας (Scröcte Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. ΚΑ΄).

Οὕτω Κλήμης ὁ ΣΤ΄ γράφων τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Πράγας περὶ τῆς νεοσυστάτου Μονῆς Πράγας. Οὕτως ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ βασιλεὺς τῆς Βοημίας Κάρολος ὁ Δ΄ ἐν τῷ Χρυσοβούλλῳ αὐτοῦ περι τῆς αὐτῆς Μονῆς «εἰς τιμὴν καὶ μνήμην ἀΐδιον τοῦ ἐνδόξου Ὁμολογητοῦ καὶ μα-

καρίου Ἱερωνύμου τοῦ ἐξόχου τῆς Στριδῶνος διδασκάλου μεταφραστοῦ καὶ ἑρμηνευτοῦ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς εἰς τὴν λατινικὴν καὶ Σλαυωνικήν, ἣν ὁ πάπας (Κλήμης ὁ ΣΤ΄) ἐπέτρεψε κτλ.».

Καὶ ὅμως ὅταν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Οὔσσου ἐζήτησαν τῷ 1438 ἵνα ἐπιτραπῇ ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλείᾳ Συνόδου ἵνα τελῶσι τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας Σλαυωνιστί, ἡ αἴτησις αὐτῶν ἀπεκρούσθη.

Τὰ αὐτὰ ἔγραφεν Οὐρβανὸς ὁ Η΄ τῷ 1631 καὶ Ἰννοκέντιος ὁ Δ΄ τῷ 1648· ἀναφέρων τὰ εἰς τὴν Σλαυωνικὴν μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου ἱερὰ βιβλία **κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν**, ἅπερ προσφόρου ἀναθεωρήσεως χρήζουσιν, τοῖς ἴχνεσι τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἑπόμενος ἐπιτρέπει ταύτην. Ἕνα αἰῶνα βραδύτερον τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει Βενέδικτος ὁ ΙΔ΄ (1740-58). Τὸ ὄνομα τοῦ Ἱερωνύμου ἀναγράφει καὶ ἡ τελευταία ἔκδοσις τοῦ Εὐχολογίου Breviarium Slavonicum... Liberis Hieronymianis.

Καὶ αὐταὶ ὅμως αἱ μεταφράσεις, καίπερ ἀποδιδόμεναι εἰς τὸν Ἱερώνυμον, δὲν ἔπαυσαν ὑπονομευόμεναι ὑπὸ τῆς Ρώμης. Ἡ ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδος (1596) συνίστα τοῖς Ἐπισκόποις Δαλματίας καὶ Ἰστρίας τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἀντικατάστασιν τῶν Σλαυωνικῶν διὰ τῶν λατινικῶν ἱερῶν βιβλίων. Ὁ πάπας Οὐρβανὸς Η΄ τότε μόνον ἐπέτρεψε τῷ 1631 τὴν ἀνατύπωσιν τῆς Σλαυωνικῆς λειτουργίας ὅταν ἐπληροφορήθη παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου τοῦ Β΄ ὅτι πολλοὶ Σλαῦοι προσήρχοντο παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἀδελφοῖς αὐτῶν καὶ ἠκροῶντο τῆς λειτουργίας. Ἡ Σλαυωνικὴ λειτουργία ἀπὸ τοῦ 1741 καὶ τὸ Εὐχολόγιον ἀπὸ τοῦ 1791 δὲν ἀνετυπώθησαν πλέον. Περιελθούσης δὲ τῆς Βοημίας καὶ Μοραβίας εἰς τὴν Ἀψβούργειον δυναστείαν μετὰ τὴν ἀτυχῆ διὰ τοὺς Σλαύους μάχην τοῦ λευκοῦ Ὄρους (1620), αὕτη τόσον καλῶς συνειργάσθη μετὰ τῆς Ρώμης, ὥστε ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Βοημίας καὶ Μοραβίας πλὴν ἑνὸς γκόσποδι πομίλουϊ (κύριε ἐλέησον) οὐδὲν ἕτερον Σλαυωνικὸν ἀπέμεινεν. Ἐν τοῖς Σεμιναρίοις τῶν Σλαυϊκῶν χωρῶν ἕδρα τῆς Σλαυωνικῆς γλώσσης δὲν ὑπῆρχε· τὸ δὲ εἰδικὸν Σλαυϊκὸν Σεμινάριον τῆς Ζάρας κατηργήθη. Καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ δὲ τῇ καλουμένῃ τοῦ Ἱερωνύμου, μόνον τὰ ἐκφώνως ἀναγγελλόμενα μέρη λέγονται Σλαυωνιστί· πᾶσαι δὲ αἱ μυστικαὶ εὐχαὶ λατινιστί· ἐκφράζεται δὲ ἀπροκαλύπτως ἡ εὐχὴ τῆς ἀντικαταστάσεως ἁπάντων τῶν Σλαυωνικῶν μερῶν διὰ λατινικῶν (Assemani Kalendar). Θὰ ἀνακύψῃ ἆρά γέ ποτε ἡ Ρώμη; Ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ρήτραν τοῦ Μ. Βασιλείου περὶ τῆς Δυτικῆς ὀφρύος «οἵ τόγε ἀληθὲς οὔτε μαθεῖν ἀνέχονται πρὸς τοὺς τὴν ἀλήθειαν αὐτοῖς ἀπαγγέλλοντας φιλονεικήσαντες» (Μ. Βασιλ. πρὸς Εὐσεβ. Σαμοσάτων). Ἐλάχιστα πιθανὸν ἡμῖν φαίνεται τοῦτο.

(Ἀκολουθεῖ)

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΟΛΛΕΜΠΑΧ
ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η ΠΡΟΦΑΝΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Α΄

«Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ· ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα (Ψ. ιη΄, 2)

ΜΑΤΑΙΩΣ ἀπὸ αἰώνων ἐζήτησεν ἡ σκεπτομένη ἀνθρωπότης νὰ καθορίσῃ τὰ πρῶτα αἴτια τῆς ὑπάρξεως καὶ νὰ ἀπαντήσῃ κατὰ τρόπον ἱκανοποιοῦντα τὴν διάνοιαν καὶ νὰ διαλύσῃ τὴν ἀμφιβολίαν περὶ σοβαρῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα συγκεφαλαιοῦνται εἰς τὰ ἑξῆς δύο ἐρωτήματα: Πόθεν ἐρχόμεθα; Ποῦ ὑπάγομεν;

Ἤδη οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ποσῶς τὰς πολυμερεῖς γνώσεις τῆς σήμερον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν ἐμπειρικῶν ἐπιστημῶν, εἶχον πολλάκις λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς ὑπάρξεως μὲ ἀντίληψιν κατὰ πολὺ λογικωτέραν παρ' ὅσον πολλοὶ τῶν νεωτέρων σοφῶν. Οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι σοφοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρωμεν μόνον τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Κικέρωνα καὶ ἄλλους, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἀποτελοῦσι δι' ἡμᾶς πηγὰς ἀνεκτιμήτου ἀξίας, ἂν καὶ ἐστεροῦντο τῶν φώτων τῆς χριστιανικῆς γνώσεως, ὅμως δὲν ἱκανοποιοῦντο μὲ τὰς θεωρίας τῆς «τύχης», αἱ ὁποῖαι τόσον καλῶς προσαρμόζονται πρὸς τὸν ἀθεϊσμόν, τὸν ὑλισμὸν ἢ τὸν πανθεϊσμόν, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῶν ἀντιθρησκευτικῶν θεωριῶν τῶν συγχρόνων σκεπτικῶν. Παρεδέχοντο σχεδὸν ὁμοφώνως τὴν ἐπέμβασιν τῆς θεότητος τόσον ὡς πρὸς τὴν πρώτην αἰτίαν τῆς ὑπάρξεως, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐν τῇ φύσει τάξιν. Ὁ Χριστιανισμὸς καταργήσας τὸν πολυθεϊσμὸν τῆς πρὸ αὐτοῦ ἐποχῆς καὶ συμπληρώσας διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ Μωσαϊκῇ παραδόσει ἐφαίνετό πως σκοτεινόν, ἐγέννησε τὴν σχολαστικὴν θεολογίαν, τῆς ὁποίας τοὺς κυριωτέρους ἀντιπροσώπους βλέπομεν εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτοις κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἀπεδίδετο μεγαλειτέρα σπουδαιότης εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν ὄντων

ἢ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς αἰτίας των, τοῦθ' ὅπερ προὐκάλει τὰς μακρὰς θεολογικὰς ἔριδας διὰ τὰς ὁποίας πολλοὶ ἐξ ἡμῶν θὰ ἐκπλήσσωνται σήμερον.

Ἀκολουθοῦσιν ἡ Μεταρρύθμισις καὶ ἡ ἐπανάστασις τῶν ἰδεῶν, ἡ ἐκρίζωσις στενωτάτων ἀντιλήψεων, ἡ κατάργησις δεισιδαιμονιῶν, ἀλλ' ὅπως συμβαίνει πάντοτε εἰς πᾶσαν κοινωνικὴν ἀντίδρασιν, δὲν ἐβράδυναν ν' ἀκολουθήσουν εἰς τὰ πρῶτα εὐεργετήματα ἡ ὑπερβολὴ καὶ τὰ ἔκτροπα! Οἱ ἐλευθερόφρονες ἐπολλαπλασιάσθησαν· ὁ Diderot καὶ οἱ Ἐγκυκλοπαιδισταὶ Descartes, Voltaire καὶ ἄλλοι διετύπωσαν νέας θεωρίας πολλάκις ἀντιθέτους εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Βραδύτερον οἱ Γερμανοὶ φιλόσοφοι ὡς ὁ Kant, Fichte, Hegel, Nietsche καὶ ἄλλοι, ἀνέπτυξαν ἕκαστος κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὰς κηρυχθείσας ὑπὸ τῶν προγενεστέρων θεωρίας, καὶ βαθμηδὸν διετυπώθησαν αἱ ἀπαίσιαι διδασκαλίαι τοῦ ὑλισμοῦ, πανθεϊσμοῦ, μονισμοῦ, μηδενισμοῦ, συγκεφαλαιούμεναι ὅλαι ἐν τῷ ἀθεϊσμῷ, ὀνομασθέντι δικαίως ὑφ' ἑνὸς τῶν μᾶλλον διασήμων γάλλων ποιητῶν «ἠθικὴ τύφλωσις».

Καὶ δὲν περιωρίσθησαν αἱ θεωρίαι αὗται νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς μύθους τὴν ἀποκάλυψιν καὶ χριστιανικὴν παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ διϊσχυρίσθησαν τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐκ τύχης δημιουργίαν τοῦ κόσμου, τὴν αἰωνίαν ὕπαρξιν τῆς ὕλης, καὶ ἐν ὀλίγοις ἠθέλησαν νὰ χειραφετηθῶσι τελείως ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τοῦ πνεύματος καὶ ν' ἀφοσιωθῶσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λατρείαν τῆς ὕλης.

Οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν θεωριῶν τούτων, τῶν τόσον ἀνοήτων ὅσον κα ἐπικινδύνων, ἠθέλησαν νὰ καταργήσωσι τὴν θρησκείαν διϊσχυριζόμενοι ὅτι ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη δὲν δύναται ποσῶς νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὰς πεποιθήσεις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς, λέγουσιν, ἡ χριστιανικὴ παράδοσις περιέχει πλῆθος ἀνακριβειῶν, ἐξηγήσεις φαντασιώδεις καὶ διηγήσεις πράξεων ὑπερφυσικῶν, ἀντικειμένων εἰς τοὺς κοινοὺς φυσικοὺς νόμους, τὰς ὁποίας πράξεις πᾶν ἐξόχου μορφώσεως πνεῦμα ἀπορρίπτει ὡς μύθους γελοίους καὶ ὡς ἐναντίας εἰς τὴν εὐθυκρισίαν καὶ ὀρθοφροσύνην.

Δυστυχῶς εἶναι φανερὸν ὅτι τὰς ἐν λόγῳ θεωρίας δὲν διακηρύττουσι μόνον οἱ γεννήτορές των ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὰς τάξεις τὰς ἐχούσας ἀτελῆ καὶ ἐλαττωματικὴν μόρφωσιν καὶ ἀνατροφήν, τῶν ὁποίων τὴν συνείδησιν βαρύνει ἡ ἁμαρτία, οἱ ὁποῖοι στενοχωροῦνται εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ χαιρετίζουσι μετὰ χαρᾶς τὴν παρουσιαζομένην ὑπὸ τῶν νέων θεωριῶν εὐκαιρίαν νὰ μιμηθῶσιν αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον τὸν ἱδρυτὴν νέου φιλοσοφικοῦ συστήματος, ἐφ' ὅσον τὸ τελευταῖον τοῦτο κηρύσσεται λυσσώδης ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς διδασκαλίας της.

Ἐναντίον τῶν ψευδοπροφητῶν τούτων ἔχει διεξαγάγῃ εἰς τοὺς ἐσχά-

τους τούτους καιρούς ἡ Ἐκκλησία τραχεῖς ἀγῶνας καὶ χωρὶς νὰ παρεκκλίνῃ τῆς αἰωνίας αὐτῆς ἀρχῆς, τῆς προκηρυχθείσης διὰ στόματος τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν. «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας· διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε» (Ἑβρ. ΙΓ' 8, 9), ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ κατὰ τρόπον περιφανῆ εἰς τοὺς ἐχθροὺς της τὴν πλήρη ἁρμονίαν μεταξὺ τῆς Γραφικῆς ἐκδοχῆς καὶ τοῦ πορίσματος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, αἱ ὁποῖαι ἀντὶ νὰ διαφωνῶσιν, ὡς ἰσχυρίζονται τὰ «ἰσχυρὰ πνεύματα», συμφωνοῦσι καὶ ἀλληλοσυμπληροῦνται κατὰ τρόπον ἀληθῶς ἐκπληκτικόν.

Τῷ ὄντι, ὅλοι οἱ πεπροικισμένοι μὲ πνεῦμα ὁμαλὸν καὶ οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν εἰς βαθμόν τινα διανοητικῆς ἀναπτύξεως, καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ τελείως καὶ συνεχῶς ἀπερροφημένοι ὑπὸ τῶν ὑλικῶν φροντίδων ἀσφαλῶς ἔχουσι θέσῃ εἰς ἑαυτοὺς τὰ σημειωθέντα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς παρούσης μελέτης ἐρωτήματα; Πόθεν ἔρχομαι; ποῦ ὑπάγω; Εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν κρίσιμον στιγμὴν δύνανται αἱ δηλητηριώδεις διδασκαλίαι τῶν «ἰσχυρῶν πνευμάτων» νὰ κερδίσουν μοιραίως ἔδαφος ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καταδικάζουσαι αὐτὴν ἄνευ ἐλπίδος σωτηρίας εἰς τὸν πνευματικὸν θάνατον· διότι τὰ ἐρωτήματα ταῦτα, τὰ τόσον σοβαρά, δὲν ἀξιοῦνται τῆς προσηκούσης προσοχῆς, καὶ πρὸ πάντων δὲν συνοδεύει τὴν ἀντικειμενικήν των ἐξέτασιν τὸ αἴσθημα τῆς ταπεινώσεως πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ Δημιουργοῦ, ὡς ἐξεφράσθησαν οἱ μεγάλοι σοφοὶ διὰ τῆς γνωστοτάτης καὶ παροιμιώδους φράσεως: **Ἀγνοοῦμεν καὶ θὰ ἀγνοῶμεν.**

Μὲ τὴν ἀμερόληπτον λοιπὸν ἐξέτασιν τῶν ἐνώπιον ἡμῶν προβλημάτων τὴν παρακολουθουμένην ὑπὸ τῆς ὑποκειμενικῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις ὄχι μόνον ἀποδίδει τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ δὲν ζητεῖ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ μᾶλλον τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος νὰ μορφώνῃ ἑδραίας καὶ ἀδιασείστους πεποιθήσεις, ἐναντίον τῶν ὁποίων καὶ πύλαι Ἅδου δὲν θέλουσι κατισχύσῃ, καὶ διὰ τῶν ὁποίων θὰ δυνηθῇ νὰ διαπεράσῃ, χωρὶς νὰ παρεκκλίνῃ τῆς εὐθείας, τὸν πολυτάραχον ὠκεανὸν τῆς ὑπάρξεως ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ νὰ φθάσῃ τὴν ἐπουράνιον πατρίδα, ὅπου τῷ ἐπιφυλάσσεται ὁ στέφανος τοῦ καλοῦ ἀγωνιστοῦ ὑπὸ τῆς ἀπείρου ἀγαθότητος τοῦ αἰωνίου Δημιουργοῦ.

Ἄνθρωπος ἄνευ σταθερῶν πεποιθήσεων εἶναι πλοῖον ἄνευ πυξίδος, εἶναι ναυάγιον ἠθικόν, εἰς τὴν διάκρισιν τῶν παθῶν καὶ κακιῶν, καὶ συχνότατα τῶν τοιούτων τὸ τέλος εἶναι ἡ αὐτοκτονία, ἡ τελευταία λέξις τῆς ἠθικῆς ἀπελπισίας, προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀπουσίας τῆς θείας παρηγορίας καὶ χάριτος.

Αἱ πεποιθήσεις λοιπὸν θὰ χρησιμεύσουν ὡς ὁδηγὸς εἰς τὴν νεότητα, ὡς σύντροφος εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, ὡς στήριγμα εἰς τὸ γῆρας. Ἄνευ αὐ-

τῶν ἡ ὕπαρξις θὰ εἶναι κενή, ἀνωφελὴς καὶ ἰδίως ἐστερημένη σκοποῦ. Μὴ αὐτὴ ἡ φύσις δὲν μᾶς παρέχει τὸ μᾶλλον κτυπητὸν παράδειγμα περὶ τοῦ ἐναντίου; Ποῦ ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει φαινόμενον, στοιχεῖον, ὄργανον, τὸ ὁποῖον νὰ στερῆται σκοποῦ; Τὸ ψῦχος, ἡ θερμότης, αἱ ἐποχαὶ δὲν ἐκπληροῦσιν ἀκριβέστατα τὸ ἰδιάζον εἰς αὐτὰ ἔργον; Τὰ χημικὰ στοιχεῖα δὲν προσφέρουσι διὰ τῶν συμφύτων αὐτοῖς ἰδιοτήτων καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συγγενείας τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας των εἰς τὴν ἀνθρωπότητα πάντοτε μετά τινος σκοποῦ; Καὶ τὸ μᾶλλον ἀσήμαντον ὄργανον τοῦ ζῶντος σώματος δὲν παρουσιάζεται συγχρόνως ὡς ἀπολύτως ἀπαραίτητον εἰς τὴν ὕπαρξιν; Θὰ ἦτο μωρὸν καὶ γελοῖον νὰ φαντασθῇ τις ἕνα κόσμον ὑλικὸν ἄνευ σκοποῦ, καὶ ἄντικρυς ἐναντίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς λογικῆς νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ἡ ὕπαρξις τοῦ κληθέντος νὰ ἐπιστέψῃ τὸ ἔργον τῆς φύσεως πλάσματος, τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πεπροικισμένου διὰ ψυχῆς ἀθανάτου, τοῦ ἐπιβάλλοντος τὴν ἰδίαν θέλησιν ἐπὶ τῶν λοιπῶν δημιουργημάτων, τοῦ κυριαρχοῦντος τῶν στοιχείων, τοῦ πολεμοῦντος μάλιστα μετ' ἐπιτυχίας τὸν ἀδυσώπητον θάνατον, στερεῖται σκοποῦ!

Ἐρευνῶν μετ' ἀμεροληψίας καὶ ἀντικειμενικότητος τὰ πρῶτα αἴτια κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος νὰ συλλάβῃ κατὰ πρῶτον τὰ αἴτια καὶ ἀκολούθως τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως, καὶ διὰ τοῦ πορίσματος τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν θὰ κατορθώσῃ νὰ σχηματίσῃ τὰς πεποιθήσεις, αἵτινες τῷ εἶναι ἀπαραίτητοι.

Σκοποῦντες νὰ ὁρίσωμεν μεθόδους τινὰς ἐρεύνης, αἵτινες συνᾴδουσι τῷ ὀρθῷ λόγῳ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ δύνανται νὰ συμβάλωσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν ὑγιῶν πεποιθήσεων, ἐπιχειροῦμεν τὴν σύντομον ταύτην μελέτην.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΑΣΥΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἀνασυγκροτουμένης κατὰ τὰς κειμένας σχετικὰς διατάξεις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου ἀποχωροῦσιν αὐτῆς ἐπὶ τῇ λήξει τῆς συνοδικῆς αὐτῶν θητείας οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Δέρκων Ἰωακείμ, Πριγκηπονήσων Θωμᾶς, Σάρδεων Γερμανός, Θεοδωρουπόλεως Λεόντιος, Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντῖνος καὶ Χριστουπόλεως Μελέτιος. Εἰς ἀντικατάστασιν καλοῦνται διὰ τὴν νέαν συνοδικὴν περίοδον οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Καισαρείας Καλλίνικος, Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος, Προύσης Νικόδημος, Ἴμβρου καὶ Τενέδου Ἰάκωβος καὶ Λαοδικείας Δωρόθεος. Διὰ τὴν παραμένουσαν κενὴν μίαν εἰσέτι συνοδικὴν ἕδραν ἐξελέγη διὰ μίαν νέαν συνοδικὴν περίοδον ἐκ τῶν ἀποχωρούντων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δέρκων Ἰωακείμ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 16ης Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἐγένετο ἐπὶ Συνόδου καὶ ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὸ μήνυμα τῆς ἐκλογῆς καὶ ἡ εὐχαριστία τοῦ νέου Μητροπολίτου Καισαρείας Καλλινίκου.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ

Κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 16ης Αὐγούστου ἐγένετο ὡσαύτως τὸ μήνυμα καὶ ἡ εὐχαριστία τοῦ νέου Μητροπολίτου Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλλου.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία μετ' ἰδιαιτέρας ὅλως χαρᾶς ἐχαιρέτισε κατὰ τὸν παρόντα μῆνα τὴν εἰς Αὐστραλίαν ἄφιξιν τοῦ νέου Μητροπολίτου αὐτῆς Τιμοθέου. Κατόπιν τοῦ γεγονότος ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐξευρέθη καὶ ἀπεστάλη εἰς τὴν ἐπίκαιρον ταύτην θέσιν ποιμὴν ἀγαθός, δεδοκιμασμένης πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ζῆλος, ἡ σεμνότης καὶ ἡ δραστηριότης τοῦ ὁποίου αἰσίαν προμνηστεύονται καὶ καρποφόρον καὶ τὴν νέαν αὐτοῦ ταύτην διακονίαν, ἡ μετ' ἀκραιφνοῦς ἐνθουσιασμοῦ γενομένη ὑποδοχὴ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἀπὸ μέρους τοῦ ποιμνίου αὐτῆς καὶ ἡ εγκάρδιος πρώτη ἐπαφὴ ποιμένος καὶ ποιμνίου προσθέτουσιν εἰς τὴν χαρὰν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῆς Α. Σεβασμιότητος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῆς διαμειφθέντα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας τηλεγραφήματα καταχωρίζονται ᾧδε :

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον

Κωνσταντινούπολιν.

Πέρθη, 10/8/32

Λαὸς Αὐστραλίας χαιρετίζει θερμῶς ἄφιξίν μου. Ἐγκωμιάζει Ὑμετέραν Παναγιότητα, Ἐκκλησίαν. Ἐπικαλοῦμαι εὐχάς.

Αὐστραλίας Τιμόθεος.

Μητροπολίτην Αὐστραλίας Τιμόθεον

Πέρθην-Αὐστραλίαν.

70/8/32

Μεγάλη χαρὰ ἡμῶν, Ἐκκλησίας αἰσίᾳ ἀφίξει, ὑποδοχῇ. Συγχαίρομεν. Εὐχόμεθα.

Πατριάρχης Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Μετὰ βαθείας χαρᾶς ἐπληροφορήθη ἡ Ἐκκλησία τὴν αἰσίαν ἐπιστροφὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πάφου Λεοντίου εἰς Κύπρον. Ἡ Α. Σεβασμιότης, φιλοξενηθεῖσα ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον καὶ ἐπανακάμψασα ἄρτι εἰς τὰ ἴδια δὲν παρέλειψεν ἵνα διὰ γράμματος θερμοῦ ἐκφράσῃ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης αὐτῆς τε καὶ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν διὰ πᾶσαν τὴν παρασχεθεῖσαν ἀπὸ μέρους αὐτῆς ἀδελφικὴν συναντίληψιν.

ΕΟΡΤΑΙ

Τοὺς κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσαντας τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν Σεβ. Μητροπολίτας Σάμου Εἰρηναῖον, Κασσανδρείας Εἰρηναῖον καὶ Ζιχνῶν Ἀλέξανδρον ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ γραμμάτων.

— Αἱ συγχαρητήριοι εὐχαὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὡσαύτως διεβιβάσθησαν καὶ τοῖς ἑορτάσασι τὴν ἑορτὴν αὐτῶν Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους Μιλήτου Αἰμιλιανόν, Σχολάρχην τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης καὶ Τραχείας Ἀλέξανδρον, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

— Τῇ 24ῃ λήξαντος μηνὸς ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ τῇ ἐξ Ἀγκύρας ἐνταῦθα ἀφίξει αὐτοῦ ὁ Ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Στ. Πολυχρονιάδης μετὰ τῆς Εὐγενεστάτης Πρεσβείρας, τῶν δύο δεσποινίδων ἀδελφῶν καὶ τῆς ἐξαδέλφης αὐτῆς.

— Τῇ 25ῃ τοῦ μηνὸς ἐπὶ τῇ ἐξ Ἀγκύρας ὡσαύτως ἀφίξει αὐτοῦ ἐνταῦθα ἐπε-

σκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ Ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Οὐγγαρίας κ. Τάχη.

Αἱ Αὐτῶν Ἐξοχότητες ἐγένοντο δεκταὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετὰ τῶν νενομισμένων τιμῶν.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Πάντοτε πρέπει νὰ ἀκούηται τὸ θεῖον κήρυγμα ἐπ' Ἐκκλησίας. Ὑπάρχουσιν ὅμως περίοδοι τοῦ ἔτους, ὡς αἱ Νηστεῖαι, καθ' ἃς ἡ ἀνάγκη αὕτη καθίσταται ἐπιτακτικωτέρα. Ἡ ἔν τισι τῶν ἐνταῦθα ξένων ἐκπαιδευτηρίων ἀσκουμένη προσηλυτιστικὴ προσπάθεια πρὸς διαφθορὰν τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως εἰς αὐτὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας ἐπιβάλλει κατὰ τὰς ἡμέρας ἰδίᾳ τοῦ ἀνοίγματος τῶν σχολῶν σύντονον τὴν μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς διαφώτισιν καὶ προφυλακὴν τοῦ ἡμετέρου ἀγαθοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς λύμης ταύτης. Τὴν μέριμναν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας δύναται θαυμασίως νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ ἱερὸς Ἄμβων. Γενικώτερον δὲ ὁ κήρυξ τοῦ θείου Λόγου ἐκ τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους ἔχει νὰ ἀντλήσῃ ἐμπνεύσεις εἰς ὑπέροχα θέματα ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ ψυχικῆς ἐξυψώσεως τῆς νεολαίας, ἡ ὁποία πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰσέρχεται εἰς τὰ Σχολεῖα.

Τὸ ζήτημα ἰδιαιτέρως ἀπησχόλησε τὴν Πατριαρχικὴν Κεντρικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν ἔν τινι τῶν Συνεδριῶν αὐτῆς κατὰ τὸν παρόντα μῆνα. Κατηρτίσθη δὲ πρόγραμμα συντονωτέρου κηρύγματος τοῦ Θείου Λόγου. Ἀπαιτεῖται ἐνθουσιασμὸς ἅγιος δι' ἔργον τόσον ὑψηλόν. Ὁ ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος λόγος δέον νὰ εἶναι σεμνός, νηφάλιος, πλήρης πίστεως καὶ ἀγάπης. Ὁ Ἄμβων συμπληροῖ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν. Εἰς αὐτὴν γίνονται αἱ αἰτήσεις τῶν πιστῶν, αἱ ἐξομολογήσεις των, ἀκούεται ἡ ἀνθρωπίνη φωνή, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Θεόν. Εἰς ἐκεῖνον ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἀπευθυνομένη εἰς τὸν ἄνθρωπον.

ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ

Θρησκευτικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα ἐν Παρισίοις, προνοίᾳ τοῦ ἐκεῖ ἐφημερεύοντος Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου Ἀθηνοδώρου Παραδείση καὶ ὑπὸ διευθυντὴν καὶ συντάκτην τὸν Σεβ. Μητροπολίτην πρώην Λεοντοπόλεως Σωφρόνιον Εὐστρατιάδην. Χαιρετῶμεν ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὡς ἄνω περιοδικοῦ, σκοπὸν προτιθεμένου ἱερόν, τὴν ἐξυπηρέτησιν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν, ἐφ' ὅσον αἱ σελίδες αὐτοῦ θέλουσιν ἰδιαζόντως διατεθῇ εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς ἐν τοῖς πλείστοις κεκρυμμένης ἱερᾶς ὑμνολογίας καὶ συγχαίρομεν καὶ ἐπαινοῦμεν τοὺς σχόντας τὴν ὡραίαν ταύτην πρωτοβουλίαν δοκίμους καὶ φιλομούσους ὡς ἄνω κληρικοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐπευχόμενοι τῷ περιοδικῷ πλουσίαν καὶ ἀπρόσκοπτον τὴν σταδιοδρομίαν αὐτοῦ.

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

Κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου νέον σχολικὸν ἔτος θὰ προσληφθῶσιν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν δώδεκα ἐν ὅλῳ μαθηταί. Ἐξ αὐτῶν ἑπτὰ θὰ ἀπαρτίσωσι τὴν Α΄ γυμνασίου προερχόμενοι τρεῖς μὲν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τέσσαρες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀπόφοιτοι δὲ Β΄ γυμνασιακῆς τάξεως ἑξαταξίου γυμνασίου καὶ ἔχοντες διαγωγὴν ἀρίστην καὶ βαθμὸν γενικὸν τοὐλάχιστον λίαν καλῶς.

Οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν δώδεκα πέντε προερχόμενοι τέσσαρες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ εἷς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως θὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς λοιπὰς γυμνασιακὰς τάξεις προσάγοντες κατάλληλον τῆς σχολῆς αὐτῶν ἐνδεικτικὸν μετὰ διαγωγῆς πάντοτε ἀρίστης.

Αἱ αἰτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων θὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, μετὰ τὴν συγκέντρωσιν δὲ αὐτῶν ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐφορείας θὰ γένηται νεωτέρα δήλωσις περὶ τοῦ χρόνου τῆς παραπομπῆς αὐτῶν εἰς τὸν Καθηγητικὸν Σύλλογον τῆς Σχολῆς διὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τῆς «Ὀρθοδοξίας» ὅπως ἀποστέλλωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις, Κυψέλη, Ἱερὸν Ἁγίων Ἀποστόλων, Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθον.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ